

DR. MÜCAHİT ÖZDEMİR:
Karz-ı Hasen için
duyarlılık artırılmalı

RÖPORTAJ: YAHYA AYYILDIZ

**Karz-ı Hasen'in faizli
işlemleri önlemesi**

DOÇ. DR. AHMET ÖZDEMİR

İGİAD Bülten

TÜRKİYE İKTİSADİ GİRİŞİM VE İŞ AHLAKI DERNEĞİ

YIL: 17 • SAYI: 45 • MAYIS 2019

İŞ AHLAKI PANELİNİN BEŞİNCİSİ CİZRE'DE DÜZENLENDİ

Krizin panzehiri iş ahlakıdır

7. İslam İktisadı Atölyesi tamamlandı

8. Olağan Genel Kurul toplantısı yapıldı

Ürün ve hizmetlerinizle **ilgilenenleri**
bulmak ister misiniz?

- Dijital Medya Planlama •
- İletişim Çözümleri •
- Kreatif Tasarım •

0850 303 0071 | destek@cilekdijital.com | www.cilekdijital.com

AYHAN KARAHAN
İGIAD Yönetim Kurulu Başkanı

TÜRKİYE İKTİSADİ GİRİŞİM VE İŞ AHLAKI DERNEĞİ
TURKISH ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS ETHICS ASSOCIATION

YIL: 17 • SAYI: 45 • MAYIS 2019

İGIAD Adına Sahibi

Ayhan Karahan

Genel Yayın Yönetmeni

Ömer Bedrettin Çiçek

Editör

Yahya Ayyıldız

Yayın Kurulu

Adnan İnanc
Ali Hasan Kılıç
Davut Güler
Fikret Başar
İzzet Demir
Mehmet Aktaş
Mehmet Bulayır
Muharrem Balci
Murat Şentürk
Musa Bıçkioğlu
Mustafa Karabaş
Mustafa Palas
Orhan Demir
Selçuk Kar
Sinan Polat

Yayına Hazırlık

İGIAD Eğitim ve Araştırma
Komisyonu

Grafik Tasarım

Fokus Tasarım

Baskı ve Cilt

İkramat Ofset
printcenter@ikramat.com

Yazışma Adresi

Maltepe Mh. General Ali Gürcan Cd.
Eski Çırpıcı Yolu Sk. No: 1 Merter
Meridyen İş Merkezi Kat: 4 D: 419
34010 Zeytinburnu / İstanbul, Türkiye
Tel: +90 212 544 96 00 - 77
Faks: +90 212 544 96 76

www.igiad.org.tr
info@igiad.org.tr

İGIAD Bülten, kurum faaliyetlerini duyurmak, İGIAD üyeleri arasında etkileşim ağını güçlendirmek, İGIAD'ı tanıtmak, iş dünyasında ahlaki girişimcilik ve iş ahlakı konularında kamuoyu hassasiyeti oluşturmak gayesiyle yayımlanır, ücretsiz olarak dağıtılır.

Tecrübenin tecrübesi

İslam iktisadı alanında çok önemli çalışmalar yapan **Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu** Hoca, geride hatırı sayılır bir külliyat bırakarak emekli oluyor. İslam iktisadı alanında “İslam İktisadına Giriş”, “İslam İktisadı: Toplu Makaleler 2” adlı kitaplarının yanı sıra iktisat tarihi alanında da “Türkiye İktisat Tarihi”, “Osmanlı Mali Tarihi”, “İstanbul Su Tarihi” gibi yeri doldurulmaz eserler bırakmıştır. 2019 **İslam İktisadına Katkı Ödülü**, Ahmet Tabakoğlu Hoca'ya, İslam iktisadına yaptığı hizmet ve katkıların bir nişanesi olarak verildi. Kendileri emekli olsalar da İslam iktisadına yönelik çalışmalarına ve eğitim faaliyetlerine devam edeceklerdir. Buradan kendilerine tekrar şükranlarımızı sunuyoruz. **İslam İktisadı Araştırma Ödülü**, bir başka saygıdeğer hocamıza, **Sabri Orman**'a verildi. Sabri Orman Hocamızın özellikle İmam Gazali üzerinden geliştirdiği iktisat yorumları, önemle üzerinde durulmayı hak etmektedir. **Uygulama Ödülü** ise **MÜSİAD Karz-ı Hasen Sandığı**'na verildi. MÜSİAD'ın sandık uygulaması, benzeri girişimlere örnek olabilecek ve yeni açılımlara imkân tanıyacak değerinde bir girişimdir.

İslam iktisadı anlayışının geliştirilmesi, uygulamada karşılaşılan sorunların değerlendirilmesi ve bunlara çözüm yolları aranması bağlamında bir **beyin fırtınası** işlevi gören **İslam İktisadı Atölyesi** çalışmalarının yedincisi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde “**İslam İktisadında Para**” temasıyla düzenlendi. Yurt içi ve yurt dışından katılımcılar, paranın İslam iktisadındaki yerine ilişkin çeşitli değerlendirme ve yorumlarda bulundular. Konuyu **derinlemesine** ele alan oldukça verimli bir atölye gerçekleştirildi.

Şubat ayında **Cizre**'de düzenlenen “**İş Ahlakının Yaygınlaşmasında İş Dünyası, Üniversiteler ve Sivil Toplumun Rolü**” paneli, iş ahlakı bilincinin yaygınlaşmasına yönelik başarılı ve etkili bir adım oldu. Ahlakın, iş hayatında daha belirleyici bir yere ve role sahip olabilmesinin imkânlarının tartışıldığı panele yoğun bir katılım gerçekleşti.

Bu sayımızın dosya konusu, **Karz-ı Hasen** olarak belirlendi. **Emre Topoğlu** ve **Ahmet Özdemir**, makaleleriyle konuya katkıda bulundular. Dr. **Mücahit Özdemir** ise verdiği röportajda karz-ı hasenle ilgili sorularımızı yanıtlayarak konunun ayrıntıyla anlaşılmasına katkı sundular.

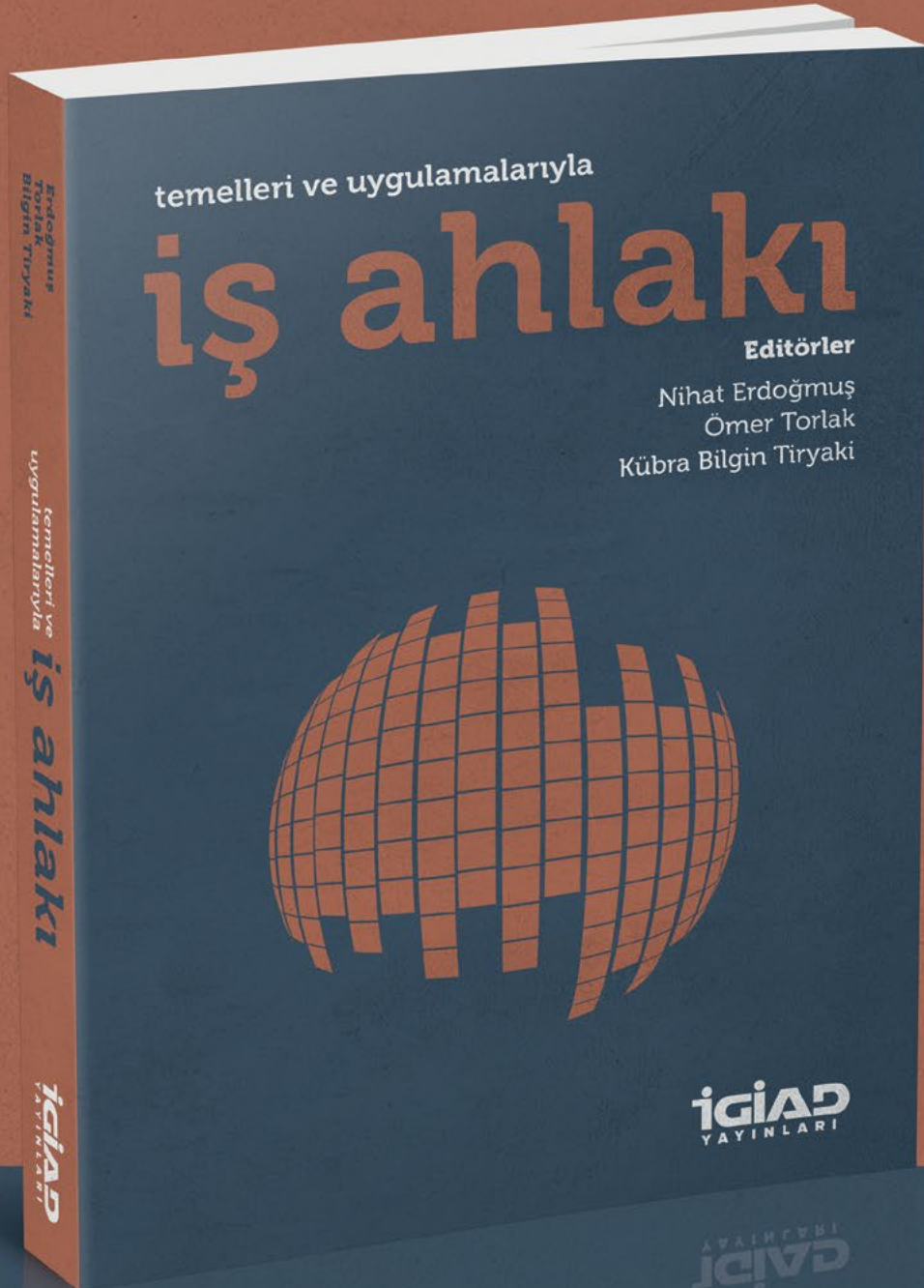
Üyelerimizle Söyleşi bölümünün konuğu ise hepimizin yakından tanıdığı, dernek çalışmalarımızın duayenlerinden **Davut Şanver**'di. İş hayatının yanı sıra sosyal faaliyetlerine ilişkin tecrübelerini paylaştığı röportajda, hayatın imbiğinden süzülüş dersleri görmek mümkün. Âdeta “**tecrübenin tecrübesi**” diyebileceğimiz bir şekilde ne kadar tecrübeli olursanız olun, her zaman için tetikte olmaya ve kendini sürekli yenilemeye yaptığı vurgu, oldukça önemlidir.

Derneğimizde gerçekleştirilen diğer faaliyetlere ilişkin bilgileri iç sayfalarda bulabilirsiniz. “**Ders Veren Tecrübeler**” başlığı altında yapılan sunumlara, akademisyen ziyaretlerine, sektör kurulu toplantılarına, üye buluşmaları ve gezilerine, yeni üye katılımlarına ilişkin haberlerimiz yer almaktadır.

Bu arada Derneğimizin **8. Olağan Genel Kurulu**, ocak ayında yapıldı ve Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu Üyelerinin yanı sıra başkanlık seçimi de gerçekleştirildi. Üyelerimizin tevdi ettikleri görevi bihakkinen yerine getirebilmek için canla başla çalışmaya devam edilecektir. Seçim sonuçlarının derneğimize hayırlı olmasını temenni ediyor, Allah utandırmasın diyorum.

Üniversite öğrencileri için hazırlanacak bir iş ahlâkı kitabının sadece pratik bir ihtiyacı gidermenin ötesinde bir perspektifle ele alınması önemlidir. Bu çalışmada iş ahlâkı konusunu farklı ahlâkı yaklaşımları dikkate alarak karşılaştırmalı bir biçimde ele alma ve ahlâkı duyarlılığın artmasına katkı sağlamak hedefi güdülmektedir.

İş ahlâkı kitabının yazılma amacı öncelikle üniversite öğrencilerinin iş ahlâkı konusunda farkındalıklarını artırmak; iş ahlâkı bakımından neyin iyi, doğru ve güzel olduğuna yönelik yargılar geliştirmelerine yardımcı olmak; iş hayatında karşılaşılabilecekleri ahlâkı sorun ve ikilemler karşısında ahlâklı davranış sergilemek için gerekli duyarlılığı kazandırmaktır.

İGİAD
YAYINLARI

İGİAD
YAYINLARI

İGİAD
YAYINLARI

DOSYA KARZ-I HASEN

İslam ekonomisinde Karz-ı Hasen

EMRE TOPOĞLU

4

MÜSİAD Karz-ı Hasen Sandığı

ABDURRAHMAN KAAH

7

Faizli işlemleri önleme fonksiyonu bakımından Karz-ı Hasen

DOÇ. DR. AHMET ÖZDEMİR

8

Dr. Mücahit Özdemir: Karz-ı Hasen için duyarlılık artırılmalı

RÖPORTAJ: YAHYA AYYILDIZ

13

İslam İktisadi ödülleri sahiplerini buldu 18

İş ahlakı panelinin beşincisi Cizre’de düzenlendi 22

8. Olağan Genel Kurul toplantısı yapıldı 26

Geleceğin Türkiye’inde Ekonomi raporu sunuldu 28

Ders Veren Tecrübelerde Erhan Erken’i dinledik 30

İşletmelerde Risk Yönetim Semineri, yoğun katılımı ile gerçekleşti 32

Yazılım gündemli toplantıda ERP Çözümleri konuşuldu 34

Ülke tanıtım toplantısının konukları Kazakistan’dan 36

Üyelerimiz, aileleriyle birlikte kahvaltıda buluştu 38

Akademisyen ziyaretlerimiz devam ediyor 38

Genel İdare Kurulu Üyeleri bir araya geldi 39

Üyelerimiz ve aileleri İstanbul gezisinde bir aradaydılar 40

ÜYELERİMİZLE SÖYLEŞİ

İşadamı Davut Şanver:

Ahlaklı olmak, hayata bereket katar 44

Röportaj: Yahya Ayyıldız

İslam ekonomisinde Karz-ı Hasen

EMRE TOPOĞLU

GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI GENÇLİK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRÜ

Ekonomik açıdan karz-ı hasen kavramını, faizsiz ve bir menfaat beklemeksizin verilen ödünç olarak tanımlayabiliriz. Bir kimsenin nakit parayı veya ölçü, tartı yahut standart olup sayı ile alınıp satılan şeyleri, daha sonra yerine benzerini (misli) almak üzere başkasına vermesidir.

KONUYA giriş yapmadan önce, İslam ekonomisi kavramına kısaca açıklık getirmenin faydalı olacağını düşünmekteyiz. Bu bağlamda genel bir tanımlama ile İslam ekonomisi; “İslam dininin, bilhassa İslam hukukunun kaide ve müesseselerinin, ekonomik tarafı ile meşgul olan bir ilim ve ihtisas dalıdır” (Armağan, 1996).

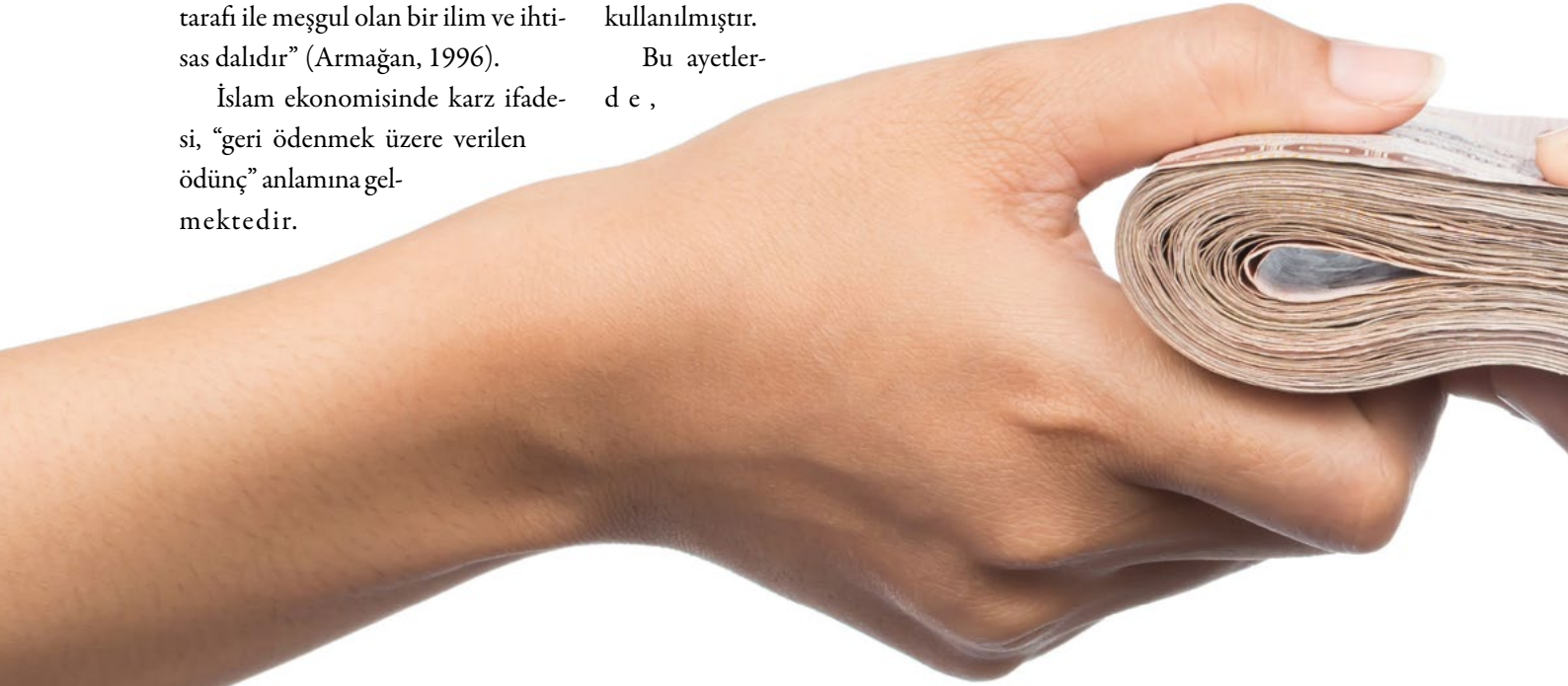
İslam ekonomisinde karz ifadesi, “geri ödenmek üzere verilen ödünç” anlamına gelmektedir.

Bu bağlamda incelendiğinde “istikraz, iktiraz, ikraz, mukriz, mustakriz, mukrez, kıraz” kelimeleri aynı kökten türemiş kavramlardır. Kur’an-ı Kerim’de 12 yerde bu kavramlar mecazi olarak “Allah’a güzel bir şekilde borç veren (karz-ı hasen)” anlamında kullanılmıştır.

Bu ayetler-
de ,

Allah’ın rızasını kazanmak amacıyla yapılan harcamalar da karz-ı hasen kapsamına alınmıştır. Karz-ı hasen zahirde insanlara verilirken, mecâzen Allah’a verilen bir borçtur.

Bu kısa bilgiler ışığında, ekonomik açıdan karz-ı hasen kavramını, faizsiz ve bir menfaat beklemeksizin verilen ödünç olarak tanımlayabiliriz. Bir kimsenin nakit parayı veya ölçü, tartı yahut standart olup sayı ile alınıp satılan şeyleri, daha sonra yerine benzerini (misli) almak üzere başkasına vermesidir. Bu nitelikte olan şeylere “misli” denir. Para, döviz, altın, gümüş, buğday, arpa, zeytinyağı, demir, çimento, yumurta bu nitelikte-

dir. Bu, Hanefi mezhebinin tespiti. Diğer mezhepler “selem akdi (para pesin mal veresiye)” yapılabilen tüm malların ödünç verilebileceği görülmüştür. Onlar, böylece bazı kıyemî¹ malları da tarife alarak kapsamı genişletmişlerdir.

AYET VE HADİSLER İŞİĞİNDA KARZ-I HASEN

Bilindiği üzere Kuran-ı Kerim, zamanlar üstü bir kitaptır ve bir Müslümanın sadece manevi hayatını değil, içtimai hayatını da net bir biçimde düzenleyen bir kitaptır. Doğal olarak ekonomik işlemler ve sistemler de İslami öngörü ile pekâlâ terbiye edilebilmektedir. Bu bağlamda incelendiğinde çeşitli ayet ve hadislerde mevzu bahis konu ile ilgili birçok işaret ile karşılaşılacaktır. Bunlardan bazıılarını çeşitli yerlerden alıntılar yaparak örneklemenin faydalı olacağı kanaatini taşımaktayız.

Peygamber Efendimiz (sav), Buhari’den rivayetle “Kim bir Müslümanın dünya

.....
Sıkıntıda olan bir kimseye yardım amaçlı borç vermek, yani sıkıntısını gidermek, manevi açıdan oldukça önemli bir hasene ile mükâfatlandırılmakta ve kişiye haz ve doyum yaşatmaktadır.
.....

sıkıntılarından birini giderirse, Allah’ da onun ahiret sıkıntılarından birini giderir. Kul kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah’ da onun yardımındadır” (Buhari) buyurmaktadır.

Yine Enes İbnu Mâlik (ra) anlatıyor: Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: “Miraç gecesinde cennetin kapısı üzerinde şu ibarenin yazılı olduğunu gördüm: “Sadaka on misliyle mükâfatlandırılacaktır. Ödünç para onsekiz misliyle mükâfatlandırılacaktır.” Ben: “Ey Cibril! Ödünç verilen şey ne sebeple sadakadan daha üstün oluyor?” diye sordum. “Çünkü dedi, dilenci (çoğu kere) yanında para olduğu halde sadaka ister.

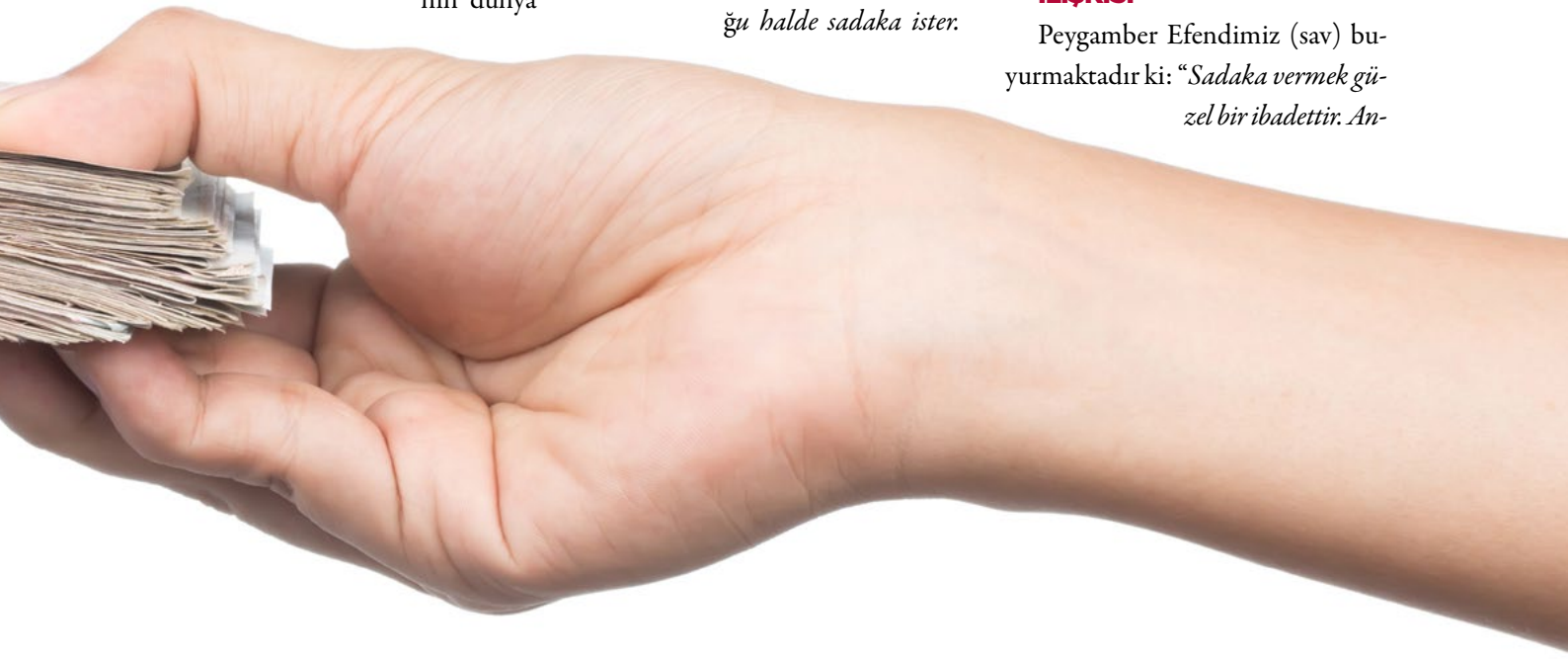
Borç isteyen ise, ihtiyacı sebebiyle talepte bulunur.”

Karz-ı hasenle ilgili Maide suresinin 12. ayetinde şöyle buyrulmaktadır: “*Andolsun ki Allah, İsrailoğullarından söz almıştı. (Kefil olarak) içlerinden oniki de başkan seçmiştik. Allah onlara söyle demişti: “Ben sizinle beraberim. Eğer namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, peygamberime inanır, onları desteklerseniz ve Allah’a güzel bir şekilde borç vererseniz (ihtiyacı olanlara Allah rızası için faizsiz borç vererseniz) andolsun ki sizin günahlarınızı örterim ve sizi zemininden ırmaklar akan cennetlere sokarım. Bundan sonra sizden kim inkâr yolunu tutarsa doğru yoldan sapmış olur.”*

Hadid suresi 18, Tegabün suresi 17 ve Müzzemmil suresi 20. ayetlerinde de, Allah için borç verenlerin bağışlanacağı ve sevaplarının da kat kat verileceği müjdelenmektedir.

İSLAM EKONOMİSİNDE BORÇLU-ALACAKLI İLİŞKİSİ

Peygamber Efendimiz (sav) buyurmaktadır ki: “Sadaka vermek güzel bir ibadettir. An-

cak ihtiyaçlının onurunu incitmemek için, ödünç vermek daha da güzeldir.” (Buhari)

Bakara Suresi 280. ayette ise, *“Eğer (borçlu) darlık içinde ise, eli genişleyinceye kadar ona mühlet vermek (gerekir). Eğer (gerçekleri) anlarsanız bunu sadaka (veya zekat) saymak sizin için daha hayırlıdır.”* buyrulmaktadır.

Bu bağlamda bakıldığında, sıkıntıda olan bir kimseye yardım amaçlı borç vermek, yani sıkıntısını gidermek, manevi açıdan oldukça önemli bir hasene ile mükâfatlandırılmakta ve kişiye lezzetli bir haz ve doyum ya-

olarak adlandırılmaktadır. Günümüz koşulları altında faiz, sıklıkla karşılaşılabileceğimiz kadar meşrulaştırılmış bir olgudur. Özellikle kapitalist sistemin bir tezahürü olarak bankacılık sisteminin yaygınlaşmasına paralel olarak, nüfuz alanını oldukça genişletmiştir. Özellikle kayıt dışı ekonomiyi frenlemek maksadı ile banka kredi kartlarının yaygınlaşması sonucu faiz kavramı oldukça meşru bir iş ve isleyiş halini almıştır. Bu sebeple günümüzde alacaklının borçludan faiz istemesi de genel olarak çok şaşılmayan bir durum olarak karsımıza

kavramının özünde de “sayı ile alınıp satılan şeyleri, daha sonra yerine benzerini (misli) almak üzere başkasına vermek” mantığı bulunmaktadır. Fakat bu açıklamalar dahi, İslam âlimleri tarafından yorumlanmaya muhtaçtır. Zira bu gibi konularda farklı bilim dallarının, birlikte çalışması ve yorum yaparken diğer unsurları göz ardı etmemesi gerekliliği bir kez daha ön plana çıkmaktadır.

Tüm bu ifadelerle ışık tutacak bir rivayete göre borçlanma öncesi şart koşulmaksızın, ödeme sırasında hediye veya daha güzelini vermede bir sıkınca görülmemiştir. Nitekim Rasul-i Ekrem 3 yaşında bir deve ödünç almış ve ödeme zamanında daha değerli 6 yaşında olan bir deve vermişti. Bu durum da faizin aksine aslında karşılıklı razı olma ve halis niyet ilkesinin ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Kaldı ki bir müşkülünüzü gideren bir kimseye olan şükran ve minnet duyguları ile yapılan bu denli bir ödeme, faiz kavramını yerle bir ettiği gibi, gönüllü ve tek taraflı yapılan bir unsurdur. Yine dikkat edilirse, alacaklı borçlunun bir sıkıntısını gidermiş olmak niyeti ile daha fazlasını istememekte ve bu hakka sahip olmamakta, ancak borçlu gönüllülük esasına dayanarak alacaklısına bir anlamda hediye takdim etmektedir. Ancak istendiği takdirde alacaklı bunu kabul etmeyebilir.

Rasul-i Ekrem 3 yaşında bir deve ödünç almış ve ödeme zamanında daha değerli 6 yaşında olan bir deve vermişti. Bu durum da faizin aksine aslında karşılıklı razı olma ve halis niyet ilkesinin ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Kaldı ki bir müşkülünüzü gideren bir kimseye olan şükran ve minnet duyguları ile yapılan bu denli bir ödeme, faiz kavramını yerle bir ettiği gibi, gönüllü ve tek taraflı yapılan bir unsurdur.

şatmaktadır. Ancak her işte olduğu gibi, borç-alacak ilişkisi de çeşitli sınırlama ve düzenlemelere tabi tutulmuştur. Bu sebeple borçlu ve alacaklı ilişkisinden önce faiz kavramına da kısaca açıklık getirmenin yararlı olacağı kanaatini taşımaktayız.

Bilindiği üzere faiz, ekonomik olarak üretim faktörlerinden sermayenin, üretimden aldığı paya verilen isimdir. Ancak temel anlamda faiz, paranın kullanım değeri, yani işletmek için bir yere ödünç verilen paraya karşılık alınan kâr, getiri ya da nema

çıkmasıdır. Ancak çeşitli İslam ekonomistlerine göre enflasyon oranına göre oluşabilecek artışlar faiz olarak değerlendirilmeyebilir. Mesela alınan 100 TL'lik bir borç ile kg. 10 TL'den 10 kg. domates alındığını varsayalım. Ödeme zamanı geldiğinde domatesin kg. fiyatı 11 TL olmuş ise, borçlunun borcuna karşılık 10 kg. domates karşılığı olan 110 TL vermesinde bir sıkıntı olmadığı görüşü kabul edilebilir bir temele dayanmaktadır. Fakat burada dahi rıza ve halis niyet söz konusu olmalıdır. Zira karz-ı hasen

1. Kıymet kelimesine nisbet eki getirilerek türetilen kıyemî veya kıyemî mal tabiri, bir hukuk terimi olarak “yerini aynı cinsten bir diğeri alamayacak kadar farklı olan ve bundan dolayı da alışverişlerde ferdin tayin edilmesi gereken eşya, misli olmayan eşya” anlamına gelmektedir. (TDVİA)

MÜSİAD GENEL BAŞKANI ABDURRAHMAN KAN:

Karz-ı Hasen ile tüccarımızın omuzlarındaki faiz yükünü alıyoruz

MÜSİAD Başkanı Abdurrahman Kan, yeni bir uygulama olarak başlatılan Karz-ı Hasen Sandığı hakkında bilgi verdi:

Modern Batı medeniyetinin sunduğu ekonomik sistem, dünya nüfusunun çoğunun fakirlik ve açlık sınırında yaşamasına sebep olmaktadır. İslam medeniyetindeki Karz-ı Hasen geleneği ise üreten ve ürettiğini paylaşan bir insan modeli sunmaktadır. İslam kültüründe sıkıntıda ve darda olan birine faizsiz borç vermek, sadaka vermekten daha faydalı görülmektedir.

Finans tarihinde Müslüman âlimler, dünya ticaretinin hukuki prensiplere uygun yapılmasına dair birçok katkı yapmıştır. 19. yüzyıla kadar Müslümanlar, dünya ticaret sistemini kul hakkını ihlal etmeyecek şekilde kurgulamışlardır.

Mali imkânlara erişmek ya da belirli bir mali güçte ilerlemek ciddi bir çaba ve güç gerektirir ve bu zorluğun bugün en önemli nedenlerinden biri, en büyük finans kaynağı olarak görülen bankaların iş dünyasını maruz bıraktığı faiz kısırcılığıdır.

Büyük emeklerle birikim yapan ve bu birikimini yatırıma dönüştürmek isteyen iş insanlarının önündeki en büyük duvar faizdir. Yeni bir iş kurmak ya da mevcut işinin kapasitesini artırmak isteyen iş insanımız, halis niyetle yola çıkıyor fakat kendini bir faiz ve katlanan borç silsilesinin içinde buluyor. Bu hem işin bereketini kaçırıyor hem de kazancın sürdürülebilir olmasını engelliyor. Türkiye’de özel sektörün faydalandığı uzun vadeli kredi borcunun son yıllarda çok hızlı bir şekilde arttığını görüyoruz.

.....
Talepte bulunan ve ihtiyacı onaylanan üyemizin, kısa vadeli borç ihtiyacını buradan karşılıyor. Sosyal Yardım Fonu da üyelere veya üyenin ölümü halinde eş ve çocuklarına karşılıksız olarak verilen yardımları kapsıyor.
.....

Bu borcun büyük bir kısmı bankalar ve banka dışı finans kuruluşları tarafından sağlanıyor. Faizsiz ve değerlerimize uygun alternatif finans modellerini bir an önce hayata geçirmeliyiz. Bu modelleri yaygınlaştırmalı ve daha çok tanıtmalıyız. MÜSİAD olarak alternatif modeller üzerine çalışmakta ve projeler üreterek bunları hem kamuoyuyla hem de poli-

tika yapımcılarla paylaşmaktayız. Karz-ı Hasen geleneğini gerçekleştirmekten mutluluk duymaktayız.

MÜSİAD Karz-ı Hasen Sandığı ile yardımlaşma kültürünü kurumsallaştırmanın önemli adımlarından birini attık. Bu sayede hem tüccarımızın omuzlarındaki faiz yükünü alıyoruz hem de kazancımızın bereketini artırarak, yeni yatırımların önünü açıyoruz. Sandığımızı, iki ayrı fondan oluşuyor: Karz-ı Hasen Fonu ve Sosyal Yardım Fonu. Karz-ı Hasen Fonu, sandık üyelerinden toplanan aidat ve gelirlerin yüzde 70’ini içeriyor. Talepte bulunan ve ihtiyacı onaylanan üyemizin, kısa vadeli borç ihtiyacını buradan karşılıyor. Sosyal Yardım Fonu da üyelere veya üyenin ölümü halinde eş ve çocuklarına karşılıksız olarak verilen yardımları kapsıyor. Geliri ise sandıktan aktarılabilecek miktarlardan ve yapılan şartlı bağışlardan oluşuyor.

Faizli işlemleri önleme fonksiyonu bakımından Karz-ı Hasen

DOÇ. DR. AHMET ÖZDEMİR

KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ

İmkânı olduğu halde, ödünç isteyenlere olumlu cevap vermeyen kişilerin böyle davranmalarının sebepleri araştırıldığında manevî kazanç bakımından karz-ı hasenin öneminin farkında olmamak, ödünç verilen paranın zaman içinde değer kaybına uğraması ve alacağını zamanında teslim alamamaktan endişe etmek başlıca etken olarak ortaya çıkmaktadır.

İSLAM dini, Müslümanların karşılıklı yardımlaşmalarını ve sıkıntılarının çözümünde dayanışmalarını öğütlemekte, bu ilkeye göre hareket edenlerin büyük bir mükâfatla ödüllendirileceğini haber vermektedir. Hayatın inişli çıkışlı mücadelesinde birçok kişi elindeki maddî imkânının azlığı sebebiyle borçlanma ihtiyacı ile karşılaşmaktadır. Kapitalist dünya düzeni, ister üretimde kullanmak üzere olsun, isterse temel bir ihtiyacını karşılamak yani tüketim amaçlı olsun her türlü borç/ödünç talebinde faizi olmazsa olmaz bir şart olarak sunmaktadır.

Mensuplarına toplumlardaki yanlışları kaldırma görevi yükleyen ve yeryüzünde insanî ve ahlâkî değer-

lerin hâkim olmasını isteyen İslâm dini, ekonomik sahada da alternatif model sunmaktadır. İslâm'da karşılıksız ödünç verme erdemli bir davranış olarak beyan edilmekte ve teşvik edilmektedir. Ancak bugün bu müessesenin yeterince işlevsel çalışmadığını söyleyebiliriz. Karz-ı hasen uygulamasının yaygınlık kazanmaması toplumda faizli işlemlerin artmasına sebep olmaktadır. Faizin kaldırılabilmesi için alınması gereken birçok tedbirin yanında belki en önemlisi karşılıksız ödünç verme önündeki engelleri kaldıran bir sistem oluşturulmasıdır.

İmkânı olduğu halde, ödünç

isteyenlere olumlu cevap vermeyen kişilerin böyle davranmalarının sebepleri araştırıldığında manevî kazanç bakımından karz-ı hasenin öneminin farkında olmamak, ödünç verilen paranın zaman içinde değer kaybına uğraması ve alacağını zamanında teslim alamamaktan endişe etmek başlıca etken olarak ortaya çıkmaktadır. Bahsi geçen bu durumlar hakkında getirilebilecek çözüm önerileri ile toplumda faizli işlemlerin azaltılıp, karz-ı hasen uygulamasının yaygınlaştırılması mümkün olacaktır.

KARŞILIKSIZ ÖDÜNC VERMENİN ÖNEMİNİN KAVRATILMASI

Kur'an-ı Kerim'de bir menfaat beklemeksizin ödünç vermek

“Allah’a ödünç verme” gibi kabul edilmekte ve bunun karşılığının kat kat fazlası ile verileceği müjdelenmektedir. Naslar, karz-ı haseni teşvik etmesine rağmen, çağımızda ödünç verme alışkanlığının yaygınlaşmamasının sebeplerinden biri, Müslüman toplumların dinî duyarlılık ve şuur seviyesinin istenilen seviyede olmamasıdır. Bu husustaki eksikliği gidermenin yolu; maddî kazancın her şeyin önüne geçtiği günümüz dünyasında, insanları manevî kazanca yönlendiren eğitim ve bilgilendirme çabalarının artırılması, ayet ve hadislerin işaret ettiği örnek Müslüman fertlerin yetiştirilmesidir.

Çağımızın belki de en önemli özelliği, ile-

.....

Kur’an-ı Kerim’de bir menfaat beklemeksizin ödünç vermek “Allah’a ödünç verme” gibi kabul edilmekte ve bunun karşılığının kat kat fazlası ile verileceği müjdelenmektedir.

.....

tişim vasıtalarının son derece hızlı gelişiminin etkisi ile dünyanın her köşesinin karşılıklı iletişime açık olmasıdır. Farklı medeniyetleri ve kültürleri buluşturan bu durum, baskın olan medeniyetlerin diğer kültür ve medeniyetler üzerinde belirleyici tesir ve izler bırakmasına zemin hazırlamaktadır. Son iki yüzyılda dünyada baskın bir kültür ve medeniyet anlayışı olarak etkisi görülen “Batı medeniyeti”, ben merkezli, maddeci ve çıkara dayalı bir dünya görüşünü öne

çıkardığı için, doğrudan veya dolaylı “batı medeniyeti” tesiri altında kalan İslâm dünyasında da kardeşini kendisine tercih etme, manevî kazanca göre hareket etme, toplumun huzur ve selameti için şahsî fedakârlıklarda bulunma gibi hasletler zayıflamıştır. Bu durumun bir neticesi olarak, sahip olduğu para veya malı hiçbir maddî karşılık beklemeden ödünç verme azalmış faizli borç verme ise yaygınlaşmıştır.

Bir problemin çözülebilmesi için öncelikle problemin temelini ve çıkış sebeplerini tespit etmek gerekir. Bizze göre asrımızda İslâm ülkelerinin karşılaştıkları problemlerin esas nedeni, az gelişmişliğin bir sonucu olarak kendilerine özgü örnek bir model ortaya koyamayıp, diğer kültür ve medeniyetlerin tesiri altında kalmalarıdır.

Kendilerine güveni az ve eksiklik duygusu içinde yaşayan toplumlar, propagandası yapılan kültürü yavaş yavaş benimsemeye başlar. Bu etkiden kur-

tulmak için yapılması gereken bütün kurumları ile “İslâm Medeniyetini” geliştirmek ve günümüz insanlığının hizmetine sunmaktır. Böyle bir atılım gerçekleştirilebilirse toplumda karşılıksız ödünç verme uygulamalarının arttığı ve faizli muamelelere ihtiyaç duymadan insanların ihtiyaçlarını temin edebildikleri görülecektir.

Karşılıksız ödünç vermenin önemi kavratılması ve toplumda yaygınlık kazanması için eğitim kurumlarının müfredatında yer verilmesi, konu ile ilgili kitap ve makalelerin yazılması, karz akdi ile ilgili panel, konferans ve diğer akademik etkinlikler yapılması, vaaz ve irşat programlarında bu konunun hassasiyetinden bahsedilmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Eğitimin bir süreç işi olduğu göz önünde tutularak belirli zaman aralıklarına yayılan bir program dâhilinde, eğitim kurumlarında ödünç verme ve aldığı ödünç zamanında geri ödeme alışkanlığının kazanılmasına yönelik muhatapların seviyelerine uygun etkinlikler ve çalışmalar yapılırsa bir müddet sonra toplumda karşılıksız ödünç vermenin yaygınlaşması sağlanabilecektir.

ÖDÜNÇ PARANIN DEĞER KAYBINA UĞRAMASININ ENGELLENMESİ

Günümüzde, tedavüldeki paranın değer kaybına uğraması karz akdinde önemli bir problem teşkil etmektedir. Karz-ı hasen anlayışı ile başkalarının ihtiyaçlarını gidermelerine yardımcı olmak üzere ödünç veren kişi, manevî olarak mükâfat elde etmekle birlikte, verdiği para veya

.....
Bir kimseden 1000 lira ödünç istenildiğinde banka kefil olarak bu akitte yer almalıdır. Ödünç verecek kişi bankaya 1300 lira yatırmalı, ancak ödünç talebinde bulunan kişi bu miktarın ancak 1000 lirasını kullanabilme hakkına sahip olmalıdır. Kefil konumundaki banka, kefalet işlemine karşılık olarak kalan 300 lirayı karz akdi için belirlenen sürenin bitimine kadar kullanabilmelidir.

malın kendisine değer bakımından daha az miktarın teslimi sebebiyle maddî açıdan zarara uğramaktadır. Oysa ki borç ödemede temel prensip mümâselet yani ödemenin borca denk olmasıdır. Borcun eksik ödemesi ayet-i kerime’de yasaklanan alacaklının malının haksızlıkla yenmesi sonucunu doğuracaktır.

Enflasyon sebebiyle ödünç verilen paranın değer kaybına uğraması günlük bir fikhî mesele olmakla birlikte, klasik dönem fıkıh kitaplarında bu konuya ışık tutacak ictihadların var olduğunu görüyoruz. İmam Ebû Hanîfe’ye göre ödünç verilen para çarşı pazarda tedavül etmemesi veya satın alma gücünün düşmesi durumunda ödünç alan kimse mislini vermekle borçtan kurtulmuş olur. Şâfiî Mezhbinde de bu görüş hâkimdir. İmam Ebû Yusuf’a göre ise, altın ve gümüş para dışındaki, paraların satın alma gücünde meydana gelebilecek değişimler, borçların ödenmesinde dikkate

alınır. Değer düşümüne uğrayan paranın karz akdinin başladığı andaki değerini vermek gerekir. Altın veya gümüş para ile yapılan karz akdinden doğan borçlarda, bu paraların satın alma güçlerinde düşme veya yükselme meydana gelse bile, alacaklı fazla bir miktar talep edemez. Ebû Yusuf’un görüşü, maden değerinin üstünde nominal bir değerle tedavül eden paralar için söz konusudur. Altın veya gümüş paralarla yapılan muameleleri kapsamına almamaktadır.

Altın, gümüş, buğday, pirinç gibi malların değer kazanması ya da kaybetmesi gerçek değerdir, madenin/ürünün değeridir. Bu sebeple bunlarla yapılan borçlanmalarda alınan borç miktarıyla ödenmeli, değerinin çıkmasına ya da düşmesine bakılmamalıdır. Ancak kâğıt paraların değer kazanması ya da kaybetmesi itibarı bir değerdir. Kâğıt paranın ölçü birimi satın alma gücüdür. Bu nedenle paranın değerinin düşmesi sebebiyle değer farkının verilmesi gerekmektedir.

Toplumlarda faize dayalı işlemlerin oluşmasına engel olabilecek bir akit olan “karz-ı hasen”, enflasyonun yüksek olduğu ülkelerde bu işlevini yerine getirememektedir. Bu konuda yapılması gereken, ödünç verenin hakkının tam olarak korunmasıdır. Bunu sağlamanın yolu da ödünç alınan paranın değer kaybı ilave edilerek geri ödenmesidir.

Paranın değer kaybının ödettirilmesi kamu yararındır. Aksi durumda kimse kimseye ödünç vermez. Toplumda karz-ı hasenin azalması faizli işlemlerin artmasına zemin hazırlar.

Üstelik bazı borçlular, paranın değer kaybindan daha fazla istifade etmek için borçlarını geciktirmeye çalışırlar. Bu durum da toplumda mefselete yol açar.

Borcun ödenmesi sırasında rakam olarak miktarın -enflasyon oranına göre- değişmesi, miktarın önceden tayin edilememesine yol açmasına rağmen akdin sahih olması, *belli bir esasa ve ölçüye göre tayin edilmesi mümkün olan mevzûlarda, bilfiil önceden tayin edilmemesi akdin sıhhatine zarar vermez* hükmüne dayanmaktadır. Ödeme zamanında enflasyon farkının ödenebilmesi için paranın geçen süreç içinde ne oranda değer kaybettiğinin tespit edilmesi gerekecektir. Bu hususta, objektif kriterlere dayanması durumunda devletin açıkladığı enflasyon oranı veya yiyecek, içecek, mesken gibi temel ihtiyaçlardaki artış oranlarının ortalaması esas olarak alınabilir.

BORCUN ZAMANINDA GERİ ÖDENMESİNİN GARANTİ ALTINA ALINMASI

Kur'an, borç münasebetlerinin yazı veya şahit yoluyla kayıt altına alınmasına teşvik ederek hakların zayi olmasına engel olunması hususunda gereken tedbirlerin alınmasına fertleri yönlendirmektedir. Ödünç alıp vermek de bir borçlanma muamelesi olduğuna göre, ortaya çıkabilecek anlaşmazlıkları önlemek için karz akdinin yazılı sözleşme yapıp tespit edilmesi hak-

ların korunması bakımından en doğru yoldur.

Karz akdinde, ödünç veren alacağını garanti altına almak üzere kefil talebinde bulunabilir ya da rehin alabilir. Hz. Peygamber'in (sav) bir Yahudi'den aldığı arpaya karşılık kalkanını rehin olarak bırakmış olması rehin vermenin meşruiyetini gösterir.

Ödünç verme-alma işlemlerinin, geri ödenme garantisi çerçevesinde teşkilatlanan kurumsal bir yapı içinde yürütülmesi de mümkündür. Hatta böyle bir yapılanma, faize alternatif olarak karz-ı hasen uygulamalarını teşvik edeceği için bir an önce hayata geçirilmesi zorunludur. Bu önerimizi somut bir örnek üzerinden şu şekilde ifade edebiliriz.

Bir

kimseden 1000 lira ödünç istenildiğinde banka kefil olarak bu akitte yer almalıdır. Ödünç verecek kişi bankaya 1300 lira yatırmalı, ancak ödünç talebinde bulunan kişi bu miktarın ancak 1000 lirasını kullanabilme hakkına sahip olmalıdır. Kefil konumundaki banka, kefalet işlemine karşılık olarak kalan 300 lirayı karz akdi için belirlenen sürenin bitimine kadar kullanabilmelidir. Banka, sürenin bitiminde ödünç verenin talep etmesi durumunda 1300 lirayı teslim etmekle yükümlü olmalıdır. Banka alacaklıya parayı teslim edince ödünç alandan 1000 lirayı tahsil etmelidir. Borçlunun parayı zamanında bankaya ödemesi durumunda banka hukukî işlemleri başlatıp gerekirse haciz yoluyla alacağını tahsil ede-

c e k -

tir. Borçlunun temerrüdü durumunda bankaya tazminat ödenmesi söz konusu olabilecektir.

Bu uygulamanın hayata geçmesi durumunda, ödünç veren parasını veya malını geri alabilmeyi garanti altına almış olacak, faizsiz ödünç bulma kolaylaşacak, ödünç alan kişi, karşısında hukukî açıdan güçlü kurumsal bir tüzel kişi ile muhatap olacağı için borcunu ödeme konusunda daha titiz davranacaktır. Finans kuruluşları da kefalet mükellefiyetine karşılık olarak çekilemeyen miktarı mevduat olarak belirli bir süre kullanabilme imkânına kavuşacaktır. Borç veren, borç alan ve kefil olanın kazanç içinde olduğu böyle bir sistem kurulabilirse faize alternatif olmak üzere karz-ı hasen uygulamasının toplumda yerleşmesi sağlanabilecektir.

ÖDÜNCÜ ALANIN TEMERRÜDÜ DURUMUNDA TAZMİNAT ÖDENMESİ

Temerrüt tazminatı konusu klasik dönem fıkıh kitaplarında ele alınmamakla birlikte son yıllarda üzerinde hararetli tartışmaların olduğu bir mesele haline gelmiştir. Temerrüt tazminatını kabul edenler olmakla birlikte, buna karşı çıkanlar da bulunmaktadır. Temerrüt tazminatına karşı çıkanlar bu işlemin faizli işlem olacağı noktasından hareket ederken; tazminatın gerekliliğini savunanlar zulmün engellenmesi gerektiği, zararın izale olunmasının lüzumu, faizin *akidlerde şart koşulan karşılıksız fazlalık* olduğu, temerrüt tazminatında faiz hükmünü vermemizi gerektirecek durumların ger-

.....
**Kendilerine güveni az
ve eksiklik duygusu
içinde yaşayan toplumlar,
propagandası yapılan
kültürü yavaş yavaş
benimsemeye başlar.
Bu etkiden kurtulmak
için yapılması gereken
bütün kurumları ile “İslâm
Medeniyetini” geliştirmek
ve günümüz insanlığının
hizmetine sunmaktır.**
.....

çekleşmediği noktasından hareket etmektedirler.

Borcunu ödeme imkânı bulamayanlara kolaylık gösterilip süre tanınması gerekmektedir. Ancak ister karz akdinde, isterse satım akdinde olsun, borcunu kötü niyetle ödemeye yaklaşmayanları aynı kolaylıklardan yararlanandırmak, alacaklılara karşı haksızlık olacaktır. Temerrüt halinde alacaklı zarara uğramaktadır ve temerrütün caiz olmadığı açıktır. Şer'an caiz olmayan bir davranışın ek bir sorumluluk getirmesi kaçınılmazdır. Dolayısıyla karz akdinde geri isteme tarihinden sonrası için adalet kurallarına göre bir tazminat uygulamak uygun olacaktır. Burada önemli olan husus tazminatın miktarı ve belirlenme şeklidir. Tazminat miktarını tespit ederken, mütemerrit borçlunun zararın doğmasındaki rolü iyi incelenmeli ve zararlar temerrüt arasındaki illiyet bağı dikkate alınmalıdır. Alacaklının hakkını korurken, borçluya karşı haksız uygulamalara gidilmemelidir.

Temerrüt tazminatı, üstü kapalı

faizli muamelelere dönüşmemeli ve faiz şüphesi taşıyan uygulamalara yer verilmemelidir. Belirlenen tazminat miktarı, geçen süredeki paranın değer kaybı kadar olması durumunda bu miktarın alınması daha önce de beyan edildiği üzere caiz olacaktır. Ancak tazminatın enflasyon farkının üzerinde olup ödünç verene ek kazanç sağlayacak miktarda olması durumunda elde edilen bu gelirin helal kazanç olması bakımından şüphe doğacaktır. Kanaatimize göre en uygun yöntem genel geçerliliği olan yüzdelik bir tazminat oranı belirlemek yerine, her bir temerrüt için ortaya çıkan zararın büyüklüğüne göre farklı miktarların hakem veya hâkim tarafından tespit edilmesidir. Bu tespit yapılırken enflasyon farkına ilave olarak ödünç alınan para veya malın zamanında ödenmemesinden doğan somut zararlar varsa göz önüne alınmalıdır. Zamanında ödense idi o mal ile ticaret yapılır ve şu kadar gelir elde edilirdi şeklinde muhtemel kazanç miktarları tazminata dâhil edilmemelidir. Bu şekilde alacaklıya ödemesi kararlaştırılan tazminatın miktar bakımından az olması sebebiyle kötü niyetli borçlular için caydırıcı olmaması durumunda; devlet, borçluların zamanında ödenmemesinin tüm toplum üzerinde zarar verici sonuçlar doğuracağından dolayı elde edilen geliri kamu hizmetinde kullanılmak üzere borçlunun ödemesi için ilave bir mâlî ceza oranı tespit etmelidir.

* Makalenin daha geniş ve ayrıntılı versiyonuna şu adresten ulaşılabilir: Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 12 (1), 125-145.

DR. MÜCAHİT ÖZDEMİR:

Karz-ı Hasen için duyarlılık artırılmalı

RÖPORTAJ: YAHYA AYYILDIZ

18 yıl boyunca İstanbul'da irad edilen hutbelerde ancak iki defa faiz konu edilmiş, karz-ı hasen ise bir defa. Böyle bir durumda insanların nasıl faiz hakkında bilinçlenmesini ve bundan kaçınmasını bekleyebilirsiniz.

Karz-ı hasen nedir? Bu kavramın ve buna dayanarak oluşturulan kurumların tarihî kökeni neye dayanmaktadır?

Güzel borç şeklinde ifade edilen karz-ı hasen, misli bir malın aynı miktarda geri alınmak üzere borç verilmesidir. Çoğunlukla kullanımı parasal bir borç verme üzerinden olsa da para haricinde de aynı olarak karz-ı hasen verilebilir. Ancak biz günümüzde karz-ı hasen denildiğinde geri alınmak üzere borç para verilmesini anlıyoruz. Karz-ı hasenden Kur'an-ı Kerim'de bahsedilmiş ve Allah'a (cc) verilen bir borç şeklinde vurgulanarak teşvik edilmiştir. Aynı zamanda karz-ı hasen ile verilen ödünçlerin karşılığının kat kat verileceği müjdelenmiştir. Bu anlamda karz-ı hasen, sadakadan daha efdal görülmüştür. Yani sadakaya 10 kat, karz-ı hasene de 18 kat ecir verileceği Peygamber Efendimiz tarafından belirtilmiştir.

Aslında geçmişine baktığımızda karz-ı hasenin, insanların birbirlerine borç vermeye başladıkları günden bu

yana söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Amaç, borç verilen kişinin sıkıntısını gidermek ve ödeyecek duruma geldiğinde borcu tahsil etmektir. Hz. Peygamber de borç alıp borç vermiştir. Kurumsal bir yapı olarak baktığımızda ise belki aklımıza hemen Osmanlı'daki para vakıfları gelebilir. Para vakıfları yüzyıllar boyunca sürdürülebilir şekilde çok çeşitli hayır faaliyetlerinde bulunmuşlar. Kendilerine vakfedilen paraları farklı yöntemlerle değerlendirmişler ve bu faaliyetler için bir akar oluşturulmuşlar. Her ne kadar bu vakıflar hayır amaçlı bir faaliyet gösterse de paranın değerlendirilmesinde karz-ı hasen yöntemini çok kullanmamışlardır. Para vakıfları ile ilgili yapılan çalışmalarda ortaya konulduğu üzere karz-ı hasen şeklinde insanlara finansman sağladıkları oldukça azdır. Çoğunlukla verilenden daha fazlasını almayı sağlayan muamele-i şeriyye, bey bil istiğlal gibi yöntemler tercih edilmiştir. Elde edilen gelirler de vakfın hayır cihetine aktarılmıştır. Bu nedenle herhangi bir getiri sağlamayan

ve verilen tutar kadar geri alınmasına dayanan karz-ı hasen pek tercih edilmemiştir. Bu uygulamalara baktığımızda eski dönemlerde karz-ı hasenin kurumsal olmasa da bireysel kullanımının yaygın olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca Kur'an-ı Kerim ile hadislerde övülmesi Müslümanlar arasında karz-ı hasenin yaygınlaşmasını sağlamıştır.

Karz-ı haseni belki daha iyi anlayabilmek için faizi anlamak gerekir. Çünkü borç ilişkisinin bir başka biçimi de faize dayalı borç vermedir. Faiz, kısaca nasıl tanımlanabilir?

Evet, kesinlikle haklısınız. Faizin bu kadar yaygın olduğu bir dünyada karz-ı haseni konuşmak, bazılarının çok anlamsız gelebiliyor. Çünkü faiz, uzun bir süre zarfında "meşrulaştırılmış" ve ekonomik faaliyetler için olmazsa olmaz bir şey olarak görülmüştür. Günümüzde de özellikle finansal kuruluşlar tarafından toplumun büyük bir kesimine kabul ettirilmiştir. O yüzden neden faizli bir şekilde parayı borç vermek ve paradan para kazanmak mümkünken karz-ı hasen verileceği, konvansiyonel bir düşünce yapısına sahip olanlara garip gelebilir.

Faiz, çok basit olarak paranın, sermayenin kirası olarak görülmüş ve bununla birlikte fırsat maliyeti, paranın zaman değeri gibi kavramlarla kendi başına gelir getirme hakkının olduğu benimsenmiştir. Bu nedenle bir kişi, biri-

ne borç para verdiğinde; borç vermemiş olsaydı bu paradan getiri sağlayacağı ön kabulüyle, borç verdiği kişiden bu kaybı telafi etmesini beklemektedir. Ancak faiz, emek harcanmadan ve servet sahiplerinin başkalarının emekleri üzerinden sabit bir kazanç sağlamayı amaçlayan bir sömürü aracıdır. Sermaye sahibinin herhangi bir üretimde bulunmadan paradan para kazanmasıdır. Gayrimeşru olan bu faizli borcun içselleştirilmesinden dolayı karz-ı hasen gibi meşru bir uygulama insanlara farklı gelebiliyor.

Karz-ı hasenin faizle ilişkisi nedir? Bu ikisi, birbirinin alternatifi mi?

Karz-ı hasen ile faizli borç verme arasında yakın bir ilişki ve tercih meselesi söz konusu. Şu şekilde somutlaştırabiliriz: Elinizdeki sermayeyi, paraya ihtiyacı olan ve sizden borç isteyen birisine iki türlü verebilirsiniz. Tabii konuyu “borç” üzerinden ele aldığımız için karşılıksız olarak hayır şeklinde vermeyi ya da ortaklık kurmayı katmıyoruz. Birincisi, belirli bir vade sonunda verdiğiniz tutardan daha fazlasını geri ödemesi üzerinde anlaşarak faizli bir şekilde borç vermektir. Faiz ile verdiğinizde karşı taraf baştan o paradan daha fazlasını geri ödemek zorunda, bunu nasıl yapacaksa yapsın, önemli değil. Önemli olan sizin ondan fazlasıyla paranızı geri almanız. İkinci seçenekte ise paranızı karşı tarafa yine belirli bir vadede geri almak üzere borç verebilirsiniz, ancak bu sefer aynı tutarda geri alacaksınız. Karşı taraf size bir fazlalık ödemeyecek, dolayısıyla mükafatı Allah’tan beklemiş olacaksınız. Bu anlamda iki tercih açısından bakınca karz-ı hasen faizli bir borç verme işlemine tercih edilebilir, alternatif gibi görülebilir.

Ancak burada şunu belirtmek lazım: Karz-ı haseni tüm bu faizli sisteme bir alternatif, çözüm olarak dü-

şünmek yanlış olur. Eğer bu şekilde ele alırsak hem gerçekçi olmaz hem de insanın doğasını dikkate almamış ve İslam’ın sunduğu iktisadi yöntemleri çok dar bir çerçeveye sokmuş oluruz. Faiz sadece tüketim amaçlı ya da başka ihtiyaçlar için nakdi bir borç vermede oluşmuyor. Bunun yanında sermaye temininde, işletmenin ihtiyaçları için, ev alımında ve daha birçok finansal ihtiyaçta insanlar/kurumlar faizli şekilde finansman sağlamakta. İslam ise karz-ı hasenin yanında farklı ihtiyaçları karşılamak için ve muhtelif özellikler taşıyan birçok yöntem sunuyor. Eğer bir iş kurmak için sermayeye ihtiyacınız varsa ortaklık yöntemleri (müşareke, mudaraba) ile finansman sağlayabilirsiniz. Ya da çiftçisiniz, ürünlerin hasadı öncesinde finansmana ihtiyacınız varsa selem akdi ile baştan nakit desteği alabilirsiniz. Ve bunların yanında istisna, murabaha, muzaraa gibi birçok kâr-zarar paylaşımına, alım satıma dayalı finansman yöntemleri İslam iktisadında mevcuttur. Bu nedenle sadece karz-ı hasenin faizli sistem için bir alternatif oluşturduğunu söylemek gerçekçi değildir.

.....

STK’lar belirli bir sosyal çevreye sahip, birbirlerini tanıyan, büyük oranda aynı misyona inanan insanlardan oluşan yapılar. Bu nedenle kendi içlerinde üyelerine yönelik karz-ı hasen sandıkları kurmaları çok kolaylıkla gerçekleşebilir. STK bünyesinde çok başarılı şekilde uzun yıllar karz-ı hasen yapılarını sürdüren hem dünyada hem de ülkemizde yapılar mevcut.

.....

Karz-ı hasen daha çok kısa vadeli ve düşük tutarlı finansman ihtiyaçlarında, nakit akışı ile ilgili sorunların yaşandığı zamanlarda kullanılabilir. Örneğin iş adamları ya da aynı meslek grupları arasında kurulan resmî ya da gayriresmî yapılarda nakit sıkışıklığına düşen, toplu para gerektiren bir şey alınması gerektiğinde kullanılabilir. Faizli bir kuruluştan karşılanmak yerine dayanışma şeklinde karz-ı hasen yoluyla bu ihtiyaç birbirlerini tanıyan gruplar arasında karşılanabilir. Diğer taraftan, içinde bulundukları durumu düzeltmek ve gelir getirici bir faaliyette bulunmak isteyenlere destek olmak amacıyla da karz-ı hasenin kullanılması çok yerinde olacaktır. Çünkü karz-ı hasen, sosyal yönü olan ve karşı tarafa geri ödeme noktasında hem yükümlülük hem de motivasyon sağlayan bir yöntemdir. Bu şekilde sermayeye, tefeciler harici başka bir kanaldan ulaşamayacak girişimcilere destek olunabilir. Sonuç olarak karz-ı hasen faizle mücadele için çok önemli bir araç olmakla birlikte, tek yöntem değildir. Diğer İslami yöntemlerle birlikte insanların ihtiyaçlarını çözebilecek ve faizin sömürü alanını daraltacak alternatiflerden biridir.

Osmanlı’daki para vakıfları karz-ı hasen yönüyle nasıl değerlendirilebilir?

Tarihsel olarak para vakıflarını, karz-ı hasen kurumu olarak değerlendirmek pek mümkün değil. Belki farklı finansman yöntemleri kullanan bir İslami mikrofinans kuruluşu diyebiliriz, ama müstakil olarak bir karz-ı hasen kurumu diyemeyiz. Ama günümüzde para vakıfları bir karz-ı hasen kuruluşu olarak yeniden düşünülebilir mi? Kesinlikle olabilir. Aslında karz-ı hasene dayalı kurumsal bir yapı tasavvur ya da teşekkül ettiğimizde iki boyut söz ko-

DR. MÜCAHİT ÖZDEMİR

2009 yılında Boğaziçi Üniversitesi İktisat bölümünden mezun oldu. 2010-2014 yılları arasında Albaraka Türk Katılım Bankası, Yatırımcı İlişkileri Müdürlüğü'nde çalıştı. 2013 yılında Marmara Üniversitesi Bankacılık Bölümü yüksek lisans programını tamamladı. Sakarya Üniversitesi, İslam Ekonomisi ve Finansı EABD'da doktorasına devam etmekte olan Özdemir, Nisan 2016-Eylül 2017 tarihleri arasında İngiltere'de Durham Üniversitesi İslam Ekonomisi ve Finansı Merkezi'nde misafir akademisyen olarak bulundu. Aynı zamanda Durham Üniversitesi Islamic Finance and Management programından master derecesi aldı. 2014 Aralık ayından itibaren Sakarya Üniversitesi, İslam Ekonomisi ve Finansı EABD'da araştırma görevlisi olarak çalışmaya devam etmekte, Kasım 2017'den bu yana da İSEFAM müdür yardımcılığı görevini sürdürmektedir.

nusu. Birincisi, bu kuruluşun fon kaynağının nasıl elde edileceği, ikincisi ise elde edilen fonların finansman ihtiyacı olanlara hangi İslami yöntemlerle aktarılacağı. Bir dernek ya da vakıf kurarak bağış şeklinde paralar toplayabilir ve bunu karz-ı hasen olarak kullanabilirsiniz. Ya da bir sandık üzerinden üyele- rinizden geri vermek üzere tüzel kişilik olarak karz-ı hasen alabilirsiniz ve yine üyelere karz-ı hasen ile borç verebilir- siniz. Para vakıflarını karz-ı hasen açı- sından günümüzde düşündüğümüzde kendilerine has özellikleri büyük oranda ilk durum, yani fon temini ile alakalı- dır ve para vakıflarını özgün kılan hu- sus budur. Para vakfına verilen paralar “vakfedilmektedir.” Yani ilanihaye ha- yır cihetine kullanılması arzulanır. Ne herhangi bir şartın koşulmadığı bağıştır ne de kullanım süresi tayin edilmiş bir borçtur. Belirli şartlar altında kullanıl- ması için vakfedilmiş ve bu şartların dı- şında kullanılmaması çok net bir şekilde belirtilmiştir. Bu açılardan bakıldığında karz-ı hasen vermek üzere bir para vak- fı kurulması söz konusu olabilir ve Os- manlılardaki para vakıfları tecrübesin- den özellikle riskin azaltılma yöntem- lerinden (kefil, rehin gibi) istifade edi- lebilir. Tabii bu durumda karz-ı hasene dayalı bir finansmanın sürdürülebilirlik

noktasında sorunlar çıkarabileceği de akla gelmektedir. Ancak burada direkt konumuza girmediği için şu şekilde ik- tifa edebilirim: Enflasyona endeksleme, farklı para birimlerine ya da kıymetli madenlerle borç verme gibi yöntem- ler ile bu sürdürülebilirlik sağlanabilir. Tüm bunlar teorik çalışma ve tartışma- ların yanında pratik uygulamalarla da- ha çok şekillenebilecektir. Bu anlamda para vakıflarının tekrardan ihya edil- mesine yönelik atılacak teorik/pratik tüm adımlar çok değerlidir ve iktisadi sisteme katkısı oldukça büyük olabilir.

Günümüzde karz-ı hasenin ku- rumlaşmasına yönelik ne tür so- mut adımlar atılmaktadır?

Bireyler arasında -her ne kadar olumsuz örnekler daha çok duyulsa da- insanlar bunun karz-ı hasen oldu-

ğunu bilseler ya da bilmeseler de, borç verme işlemleri aslında düşündüğümüz- den daha da yaygın. Karz-ı hasen ile il- gili akademik programlarda ya da semi- nerlerde konuştuğumuzda her program içinde ya da sonrasında birileri geliyor ve kendi çevrelerinde kurdukları karz-ı hasene dayalı sistemlerden bahsediyor- lar. Bunların büyük çoğunluğu birey- sel girişimler ya da gayriresmî yapılar. İş yerinde kurulan dayanışma havuzla- rı/sandıkları, patronların çalışanlarına sağladıkları kısa vadeli karz-ı hasenler, aile içerisinde kurulan karz-ı hasen yapı- ları, kadınlar arasındaki günler gibi bir- çok gayriresmî yapılar bulunuyor. Çok uzun vadedir devam edenler olduğu gi- bi yeni başlamış olanlar da söz konusu.

Kurumsal yapılar açısından baktı- ğımızda ise özellikle son yıllarda çok önemli girişimlerin olduğunu görüyo-

ruz. Mesela MÜSİAD'ın üyelerine özel geliştirdiği ve üyelerin sandığa yaptıkları bağışların yine üyelere karz-ı hasen olarak borç verilmesine dayalı olan Karz-ı Hasen Sandığı güzel bir örnek. Buna benzer ancak üyelerin sandığa bağış olarak değil yine karz-ı hasen yoluyla destek verdikleri ve yine aynı üyelerin sandıktan karz-ı hasen şeklinde borç aldıkları birkaç kurumsal yapı da mevcut. Örneğin Ankara merkezli ve üyelerinin kamu personelinden oluştuğu uzun yıllardır devam eden Kamu Personeli Yardımlaşma Derneği gibi. Son olarak önceki örneklerden özellikle hedef kitle/faydalanıcı açısından farklılık gösteren Sakarya'daki İKSAR'ı söyleyebiliriz. Dernek üyesi olmayan düşük gelir grubundaki kişilere karz-ı hasen şeklinde destek veriliyor. Bu anlamda diğerlerinden farklı olarak açık devre bir sistem, yani dışa dönük bir yapı olduğunu söyleyebiliriz. Burada temel amaç, karz-ı hasen başvurusu yapan kişilerin sosyal teminatlarının olması, aldıkları desteği gelir getirici bir faaliyette kullanmaları ve bu kişilerin ekonomik olarak daha iyi bir konuma gelmelerinin sağlanması. Bu örneklerin dışında yine kurumsal bir yapı olarak bahsedilebilecek, bazı şirketler tarafından personellerini desteklemek için verilen -ikraz olarak da ifade edilen- kısa dönemli karz-ı hasenleri de söyleyebiliriz.

Tüm bu uygulamalar yanında karz-ı hasenin kurumsallaşmasına yönelik üniversitelerdeki İslam iktisadı ile ilgili araştırma merkezleri ve STK'lar hem akademisyenleri hem de uygulayıcıları bir araya getiren çalıştaylar, konferanslar düzenlemekte. Bu girişimler toplumda karz-ı hasenin daha çok bilinmesine ve yaygınlaşmasına, karz-ı hasenin gündem oluşturmaya katkı sağlıyor. Sizlerin de derginizin bu sayısına karz-ı haseni konu almanız bu anlamda çok

önemli ve bunun için kendi adıma özellikle teşekkür ediyorum.

Karz-ı hasene dayalı kurumlarda ki temel espri nedir? Klasik iktisattaki “kârın maksimizasyonu” kavramıyla karşılaştırılabilir mi?

Sosyal faydanın maksimizasyonu diyebiliriz. Çünkü bir kârdan bahsedebilmemiz için bunun ortaklık ya da ticaret yoluyla gerçekleşmesi gerekiyor. Karz-ı hasende ise doğası gereği herhangi bir fazlalık yok, bu nedenle bir kâr da söz konusu değil. Ancak Allah'a verilen bir borcun Rabbimizin katında ecrinin artarak verileceği müjdesi var. Az önce bahsettiğimiz karz-ı hasene dayalı kurumlarda da kâr maksimizasyonu değil, olabildiğince dayanışmanın, sosyal faydanın maksimizasyonu var.

Modern ekonomide karz-ı hasenin yeri ve rolü nedir ve ne olmalıdır?

Belirttiğimiz üzere karz-ı haseni tüm ekonomi için bir çözüm, yegâne yöntem olarak görmemek lazım. Eğer böyle görürsek hataya düşmüş oluruz. Ancak ekonomide çok önemli bir rol oynaya-

bileceğini de söyleyebiliriz. Özellikle kısa vadeli finansman ihtiyaçlarında ve finansal sistemin dışında bırakılan düşük gelirli kişilerin desteklenmesinde karz-ı hasenin yaygınlaşması gerekiyor. Aslında şu an yaşadığımız ekonomik sıkıntı dönemi karz-ı hasenin rolünün daha da artmasına destek olabilir ve çok sevimli bir ifade olmayacak ama bir “fırsat” da sunabilir. Faizlerin ya da kâr paylarının çok yüksek olduğu bir dönemde insanlar ya öz kaynakları ile devam edecekler ya da karz-ı hasen ile birbirlerine destek olacaklar. Bu anlamda, faiz ya da kâr payı ödemek istemeyen ancak ticaret yapmak ya da tüketim ihtiyacını karşılamak ya da ev/araba almak için bir araya gelinip karz-ı hasene dayalı yapılar oluşturabilir. Böylece finansal kuruluşlar ya talep düşmesi nedeniyle kendi kârlarından vazgeçerek oranları düşürecek ya da daha üretime yönelik alanlara ve bankacılık işlemlerine yönelecektir. Bu nedenle karz-ı hasenin ekonomi içerisindeki rolü sınırlı ve informal kısımda olmakla birlikte daha kurumsal yapılar altında çok daha etkin bir hâle gelebilir.

Gerek faizsiz bankacılık gerekse karz-ı hasen kurumlarının yeterli bir yaygınlığa kavuşamaması, neye bağlanabilir?

Faizsiz bankacılık dediğimiz ve günümüzde katılım bankaları olarak isimlendirilen kuruluşların öncelikle kâr amacı güden kurumlar olduğunu bilmiyoruz. O yüzden karz-ı hasen ile bir arada değerlendirsek bile katılım bankalarının “faizsiz” faaliyet göstermelerinden sanki karz-ı hasene dayalı olmaları gerektiği sonucunu çıkarmayalım. Bunu kafa karışıklığı olmaması için özellikle belirtiyorum. Faizsizlik prensibi dediğimiz zaman İslam ve Müslümanların uygulamaları bize birçok yöntem göstermiştir. Ortaklığa dayalı mudarebe, mü-

.....
Faiz, emek harcanmadan ve servet sahiplerinin başkalarının emekleri üzerinden sabit bir kazanç sağlamayı amaçlayan bir sömürü aracıdır. Sermaye sahibinin herhangi bir üretimde bulunmadan paradan para kazanmasıdır. Gayrimeşru olan bu faizli borcun içselleştirilmesinden dolayı karz-ı hasen gibi meşru bir uygulama insanlara farklı gelebiliyor.

şareke gibi yöntemlerin yanında borca dayalı selem, murabaha gibi sözleşmeler de bulunmaktadır. Tüm bunlarda bir kâr amacı güdülmektedir, ancak özelikle ortaklık yöntemlerinde böyle bir kâr beklentisi bulunmamaktadır. Her ne kadar katılım bankaları tarafından uygulanmasa da selem gibi ürünlerde de kâr amacı güdülmektedir. Bu anlamda karz-ı haseni sosyal boyutu üzerinden değerlendirmek gerekir. Sorunuzun ilk bölümü olan faizsiz bankacılığın neden yaygınlık kazanmadığını değerlendirdiğimizde birçok sebep sayabiliriz: Öz kaynak yetersizliği, ürün çeşitliliğinin azlığı, nitelikli insan kaynağı eksikliği gibi. Bunların hepsi üzerinde çok uzun şekilde konuşulabilecek meseleler. Ama karz-ı hasenle de ilişkili olarak ikisini de kapsayabilecek şekilde “toplumdaki bilinç düzeyini” bir sebep olarak söyleyebiliriz. Hem İslami finansal kuruluşlar hem de İslam’ın iktisadi hayat ile ilgili emirleri ve yasakları çok fazla bilinmiyor. İslami hassasiyeti olan bir iş adamı ya da birey her ne kadar parasını faize yatırıp faiz “yemek”ten kaçınsa da faizli bir krediyi rahat bir şekilde alabilmekte. Ya da bir çiftçi belirli bir nisabın üzerinde mahsulü olduğunda üzerine farz olan öşür konusunda belki de bilgisizlikten kaynaklı olarak tamamen kayıtsız kalabiliyor. Bunun gibi birçok örnek verilebilir. Bu bilgi ve hassasiyet eksiklikleri hem İslami bankaların yaygınlaşmasının -tabii burada bu kuruluşlardan kaynaklanan eksiklikleri, hataları bir kenara bırakarak söylüyorum- önündeki en büyük engellerden. Bu anlamda toplumdaki herkese büyük görev düşüyor. Belki çarpıcı bir örnek olabilir: Diyanet’in cuma hutbelerinde İslam iktisadına ilişkin hangi kavramları ve hangi sıklıkla konu edindiği üzerine bir çalışma yaptığımızda ilginç sonuçlar ortaya çıktı. 18 yıl boyunca İstanbul’da irad edilen hutbelerde ancak iki defa faiz

.....
Kamu, denetim fonksiyonundan geri durmayacak ancak karz-ı hasene dayalı yapıların da önünü açacak ve rahat hareket etmelerini sağlayacak bir konumda bulunmalı. Ancak bu şekilde karz-ı hasenin kurumsallaşması ve güzel örneklerin kendini ortaya koyabilmesi mümkün olur.
.....

konu edilmiş, karz-ı hasen ise bir defa. Böyle bir durumda insanların nasıl faiz hakkında bilinçlenmesini ve bundan kaçınmasını bekleyebilirsiniz. O yüzden Diyanet, üniversiteler, STK’lar, İslami finans kuruluşları ve daha birçok paydaşa İslam’ın iktisadi değerlerinin toplumda yaygınlaşmasını sağlamak için büyük görevler düşüyor.

Karz-ı hasenin yaygınlaşması için gerek bireyler gerek STK’lar ve finansal kuruluşlar gerekse kamu yönetimine neler düşmektedir?

Somutlaştırmak gerekirse birey olarak kendi ailemizle, iş arkadaşlarımızla, çocukluk arkadaşlarımızla bir araya gelip karz-ı hasen sandığı oluşturabiliriz. Sandığın idaresini sağlayacak bir Yönetim Kurulu seçip, her ay üyelerden belirli tutarda katkı yapmalarını şart koşarak bunu tesis edebiliriz. Belirli bir borç verme sistematığı altında üyeler buralardan karz-ı hasen alabilir. Burada en önemli husus, şeffaflığın ve güvenilir kişilerden sandığın oluşmasının sağlanmasıdır. Tabii bununla birlikte sadece sandık özelinde değil tüm borç ilişkilerimizde birey olarak borcumuza sadakati sadece geri ödeme değil zamanında ödeme şeklinde de benimsememiz gerekiyor. STK’lar

belirli bir sosyal çevreye sahip, birbirlerini tanıyan, büyük oranda aynı misyona inanan insanlardan oluşan yapılar. Bu nedenle kendi içlerinde üyelerine yönelik karz-ı hasen sandıkları kurmaları çok kolaylıkla gerçekleşebilir. Güvenilir, adil, muteber birilerinin buna öncülük etmesi gerekiyor. Ve kurumsallığın, sürdürülebilirliğin tesis edilmesi şart. Bu, zor bir şey değil ve STK bünyesinde çok başarılı şekilde uzun yıllar karz-ı hasen yapılarını sürdüren hem dünyada hem de ülkemizde yapılar mevcut. Son olarak ise belki de en önemli paydaşlardan biri olan kamunun rolünden bahsetmemiz lazım. Türkiye’de kurumsal bir yapı altında borç verme ya da parasal bir iş, hemen potansiyel bir dolandırıcılık gibi algılanıyor. Tabii bunun tarihsel tecrübeye haklı gerekçeleri olabilir. Bu nedenle finans sistemimize baktığımızda banka merkezli bir yapı söz konusu. Ve dünya örneklerini de dikkate aldığımızda ülkemizde banka dışı kurumların neredeyse hiç gelişmediğini ya da çok sınırlı kaldığını görebiliriz. Karz-ı haseni de bu şekilde ele alabiliriz. Çoğunlukla karz-ı hasen ile ilgili kurulan yapılar bu durumun bir yansıması olarak gayriresmî ya da herhangi bir vergisel ya da başka bir konu ile ilgili sorun olur mu diye kendi çapında, çok ses çıkarmadan devam ediyor. İşverenin, kendi işyerindeki bir personele bile karz-ı hasen vermesi birçok yasal sorunla karşılaşmasına neden olabiliyor. Bu nedenle kamu, denetim fonksiyonundan da geri durmayacak ancak karz-ı hasene dayalı yapıların da önünü açacak ve rahat hareket etmelerini sağlayacak bir konumda bulunmalı. Bu şekilde karz-ı hasenin kurumsallaşması ve güzel örneklerin daha rahat kendilerini ortaya koymalarının önü açılabilir. Aksi takdirde karz-ı hasen dar bir çerçevede ve informal yapılar altında devam edecektir.

İslam İktisadı Ödülleri sahiplerini buldu

İlim Kültür Eğitim Derneği (İLKE Derneği) bünyesinde faaliyet gösteren İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM), Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) ve İlmî Etüdler Derneği'nce (İLEM) düzenlenen 7. İslam İktisadı Atölyesi yapıldı.

MARMARA Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde gerçekleştirilen açılış töreninde konuşan İLKE Derneği Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nihat Erdoğan, dernek olarak İslami ve insani değerleri yaşamak ve yaşatmak için yola çıktıklarını söyledi.

Erdoğan, derneğin kurulduğu günden itibaren bu amaç doğrultusunda çalışmalar gerçekleştirdiklerini hatırlatarak, "Hedeflerimiz doğrultusunda gençlik kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaparak birçok çalışma

ortaya koyduk. Kulluk bilinci, istişare, liyakat, hayır önceliği, bireyin grup içinde kendini ifade edebilmesi gibi prensipler doğrultusunda çalışmalar yürüttük" diye konuştu.

Faaliyetleri yürütürken İGİAD ile iş ahlaki ve girişimcilik alanında, İLEM ile ilmi ve akademik faaliyetler alanında, YEKDER ile de yaygın eğitim alanında çalışmalar yaptıklarını vurgulayan Erdoğan, ortak değerlere sahip oldukları tüm dernek ve kuruluşlarla projeler yapacaklarını ve çalışmalar yürütecek-

lerini dile getirdi.

İKAM ve İLKE Derneği Yürütme Kurulu Başkanı Doç. Dr. Lütfü Sunar da İslam İktisadı Atölyesi'nin 7'ncisini düzenledikleri için çok mutlu ve gururlu olduklarını aktardı.

İslam iktisadının Türkiye'de ve dünyada yükselişte olduğunu belirten Sunar, son zamanlarda birçok vakfın ve sivil toplum kuruluşunun İslam iktisadı konusuna yönelmelerinin çok anlamlı ve değerli olduğunu söyledi.

İSLAM İKTİSADI ÖDÜLLERİ

Bu arada, 7. İslam İktisadı Atölyesi kapsamında İKAM tarafından verilen 2019 İslam İktisadı Ödülleri de sahiplerini buldu.

Programda, 2019 İslam İktisadi Ödülleri takdim edildi. İslam İktisadi Araştırma Ödülüne Prof. Dr. Sabri Orman, Uygulama Ödülüne üyeleri arasında dayanışmayı öngören MÜSİAD Karz-ı Hasen Sandığı layık görüldü. İslam İktisadına Katkı Ödülü ise Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu'na verildi.

Prof. Dr. Sabri Orman İslam İktisadi alanında hazırladığı telif, tercüme ve edisyon eserleri ile İslam İktisadına önemli katkılar yaptığı için ödüle layık görüldü. Orman'a ödülünü İLKE Yürütme Kurulu Başkanı Lütfi Sunar verdi.

İslam İktisadi Uygulama Ödülü ise MÜSİAD Karz-ı Hasen Sandığı'na verildi. Ödül İLKE Yürütme Kurulu Üyesi Hüseyin Akkuş tarafından MÜSİAD Başkanı Abdurrahman Kaan'a takdim edildi.

İslam İktisadına Katkı Ödülünü ise Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu, İLKE Mütavelli Heyeti Başkanı Nihat Erdoğan'dan aldı. Tabakoğlu'nun ödülü gerek danışmanlık faaliyetleri ve gerekse ilmi çalışmaları nedeniyle aldığı belirtildi.

Ödül törenine, Sakarya Üniversitesi Rektörü Fatih Savaşan, İGİAD Başkanı Ayhan Karahan, İLEM Başkanı Süleyman Güder'in yanı sıra STK temsilcileri, akademisyenler ve araştırmacılar katıldı.

Ödüllerin takdiminin ardından, Sakarya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fatih Savaşan moderatörlüğünde, "İslam İktisadında Para" başlıklı panel gerçekleşti.

Panele, Albaraka Türk Genel Müdürü Melikşah Utku, Medipol Üniversitesinden Doç. Dr. Mehmet Babacan, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Hasan Hacak konuşmacı olarak katıldı.

İslam İktisadi Atölyesi, 7 Nisan'a kadar Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Prof. Dr. Ali Özek Konferans Salonu'nda yapılacak oturumlarla devam etti.

İslam İktisadi Araştırma Ödülü'nü Prof. Dr. Sabri Orman aldı

İslam İktisadi Uygulama Ödülü'nü MÜSİAD Karz-ı Hasen Sandığı ile Abdurrahman Kaan aldı

İslam İktisadına Katkı Ödülü'nü Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu aldı

7. İSLAM İKTİSADI ATÖLYESİ

7TH ISLAMIC ECONOMICS WORKSHOP

7. İslam İktisadı Atölyesi tamamlandı

İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM)’nin Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) ve İlmi Etüdler Derneği (İLEM) ile birlikte Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin ev sahipliğinde düzenlediği 7. İslam İktisadı Atölyesi tamamlandı. Atölyede üç gün boyunca önemli tartışmaların yapıldığı beş oturum ve iki panel gerçekleştirildi.

FARKLI ülkelerden önde gelen akademisyenlerin katıldığı ve 12 tebliğin sunulup tartışıldığı alanındaki uzun soluklu ve etkili çalışmalardan biri olan “İslam İktisadı Atölyesi”nin yedincisi “İslam İktisadında Para” temasıyla gerçekleşti. Atölye boyunca modern iktisadın temel varsayımları karşısında İslam iktisadın-

da paranın yeri, rezerv bankacılığı, katılım bankacılığının kredi arzı, İslami para politikası, büyüme-para ilişkisi, para politikası etiği gibi konularda tebliğler sunuldu ve tartışıldı.

5 Nisan 2019 Cuma günü Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde gerçekleşen açılış programı ve İslam ikti-

sadı ödül töreni ile başlayan atölyeye çok sayıda seçkin akademisyen, müzakereci olarak katıldı. İlk gün gerçekleştirilen “İslam İktisadında Para” konulu açılış panelinde Sakarya Üniversitesi Rektörü Fatih Savaşan, Albaraka Türk Genel Müdürü Melikşah Utku, Medipol Üniversitesi’nden Mehmet Babacan ve Marmara Üniversitesi’nden Hasan Hacak yer aldı.

Atölyenin ikinci ve üçüncü gününde ise İslam iktisadında parayı çeşitli yönlerden ele alan bildiriler sunuldu ve tartışıldı.

İSLAM İKTİSADINDA PARA

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Ali Özek Salonu'nda gerçekleşen atölye oturumlarının ilkinde, İslami bir makro ekonomi modelinin nasıl uygulanacağı, Müslüman ekonomilerine nasıl odaklanılması gerektiği ve ekonominin İslamlaştırılması gibi konular tartışıldı. İkinci oturumda ise rezerv bankacılığı masaya yatırılarak İslam fıkına uygun bir rezerv bankacılığının nasıl yapılabilirliği masaya yatırıldı.

Atölyenin üçüncü oturumunda paranın zamansal değeri konuşulurken İslami finansın farklı görüşlere nasıl yaklaştığı ele alındı. Dördüncü oturum ise parasal ve finansal istikrar konusu Türkiye ve Malezya örnekleri üzerinden konuşuldu. Beşinci oturumun konusu ise para politikasının etiği ve merkez bankalarının durumuydu.

Atölyenin üçüncü gününde ayrıca bir kapanış paneli yapıldı. Taha Eğri'nin yönettiği panelde Adam Abdullah, Ahmet Faruk Aysan, Hasan Hacak, Mabid Ali Mahmoud Al Jarhi ve Mehmet Saraç birer tebliğ sundular.

PARA POLİTİKASI AHLAKİ TEMELLER ÜZERİNDE YÜKSELMELİ

Atölyeye katılan akademisyenler, İslami bir ekonomide para sisteminin araçları, mevcut para politikasındaki kredi oluşturma mekanizmasının İslami ve ekonomik açıdan problemleri, mevcut ikili bankacılık sisteminde İslami motivasyon ve kaygılarla para politikası oluşturmadaki zorluklar, altın ve gümüş sistemine dayalı para sistemi, parasal genişleme ile reel ekonomik büyüme ilişkisinin önemine değindiler.

Programda ayrıca tarihsel arka planın önemi, günümüzde mevcut para sisteminin dayandığı temeller ve buna yönelik geliştirilen eleştiriler üzerinde duruldu. Bu çerçevede İslam iktisadının ortaya koyduğu reel ekonomiye dayalı, türev piyasaların minimize edildiği, kaynakların üretime yönlendirildiği ve adil bir şekilde dağıtıldığı politika önerilerinin önemi üzerinde duruldu. Buna ilaveten mevcut para sisteminin gerek yol açtığı başarısızlıklar gerekse ileride ortaya çıkacak sorunlar ele alınıp İslam iktisadının ahlak temelli para politikası önerilerinin önemine dikkat çekildi.

Önceki altı atölyede olduğu gibi 7. İslam İktisadi Atölyesi'nde sunulan tebliğler de İktisat Yayınları tarafından Türkçe olarak ve Routledge Yayınları tarafından İngilizce olarak yayımlanacak.

İş ahlakı panelinin beşincisi Cizre’de düzenlendi

“İş Ahlakının Yaygınlaşmasında İş Dünyası, Üniversiteler ve Sivil Toplumun Rolü” paneli, 22 Şubat 2019 tarihinde Cizre Kızılay Şubesi ve Cizre Sanayi Ticaret Odası ile birlikte Cizre Kaymakamlığı Konferans Salonu’nda gerçekleştirildi. Panele, İGIAD Başkanı Ayhan Karahan, Şırnak Valisi Mehmet Aktaş, Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan, Cizre Kaymakamı Faik Arıcan, Cizre TSO ve Cizre Kızılay Başkanı Salih Sevinç ile davetliler katıldı.

İGIAD Başkanı **Ayhan Karahan**, 15 yıl önce kurulan derneğin iş ahlakı konusunda iş dünyası ile STK’ları bir araya getirme gayreti içinde olduğunu dile getirdi. Ahlak çalışmaları içinde yer alan önemli konulardan birisinin iş ahlakı olduğunu ifade eden Karahan, “Bugünlerde her zamankinden daha fazla ihtiyaç duymamıza rağmen iş ahlakı konusunda bilgi, politika üreten kurum ve kuruluşların sayısı çok azdır. İş ahlakı alanında sivil inisiyatifin çizdiği vizyon ve sorumluluk

bilinci iş adamlarına değer katmıştır. Hedefimiz, üyelerimizin iş ahlakı bilincine sahip olmasını sağlamak, üniversite ve STK’ları bu süreç içine katmak istiyoruz” dedi.

Özellikle ekonomik krizin ahlakı boyutuna vurgu yapan Karahan, “Halen yaşamakta olduğumuz ekonomik krizin ana sebeplerinden birinin de iş ahlakı ilkelerinde gösterilen eksiklikler olduğu anlaşılmaktadır. Krize karşı iş dünyasının gösterdiği tepkilerde iş ahlakına yönelik

sıkıntılar göz ardı edilemez düzeydedir. İş dünyasının, karşılaştığı krizde ilk tedbir olarak konkordato ilanı için sıraya girmesi, borç ötelemeyi çözüm olarak görmesi, fahiş fiyat artışlarında bulunması ve stokçuluk yapması, iş ahlakından ne kadar uzak kaldığımızı göstermektedir. Dünyada siyasi ve ekonomik krizlerle karşı karşıya gelen ülkelere baktığımızda temel sorunun kayınsızlık değil, her alanda iş ahlakı ilkelerinden yoksunluk olduğu görülmektedir. Mevcut ekonomi sisteminin sunduğu düzen, insanı ve temel değerleri dikkate almamakta; bu sebeple müreffeh, adil ve sağlıklı bir yaşamın oluşmasına engel olmaktadır. Bu ortamın tesis edilmesi ise, iş sahasında ahlakı ilke ve normların uygulanmasıyla mümkün olacaktır. Adaletin, helal kazancın ve adil paylaşımın gözetildiği

bir yerde sosyal adalet sağlanacağı gibi, uzun soluklu huzurlu bir toplum oluşmasına da imkân tanınmış olacaktır. Bu ise, işaret ettiğimiz gibi, 'iş dünyası-üniversite-sivil toplum kuruluşları' iş birliği sayesinde hayat bulacaktır" dedi.

Cizre TSO ve Cizre Kızılay Başkanı **Salih Sevinç**, İGİAD ile tanışma sürecini anlatmasından sonra konuşmalarında "2017 yılından bugüne kadar birçok etkinlik yapan kurumlarımıza teşekkür ediyorum. Bu kurumlar kardeşlik ellerini uzattılar bize. İstanbul'dan buralara gelip bizlere destek oldular. Hamilik Okulu başta olmak üzere tüm kurumlarımıza çok teşekkür ediyorum. Kardeşlik ayrımcılık değildir, ötekileştirme değildir. Bizleri kucaklayan kurumlarımıza tekrardan çok teşekkür ediyorum" dedi.

Cizre Kaymakamı **Faik Arıcan** devletin tüm kurumlarının bölge ile hemhal olduğunu söylerken konuşmalarında "Her alanda olduğu gibi bir yozlaşma, bir yıpranma meydana gelmiş bulunuyor. Coğrafyanın şanlı tarihine geri dönebilmesi için hep birlikte çalışmamız lazım. Onlardan biri de iş dünyası ve bu

dünyada ahlaki değerlerimizi yeniden kazanmamız gerekmektedir" dedi.

Şırnak Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan** "Bir işi sevecek yapıyorsan asla yorulmazsın" diyerek başladığı konuşmasında "Birlik ve beraberliğimiz olduğu müddetçe ekonomik krizleri çok daha rahat atlatacağız. Bizler 'O hâlde, emrolunduğun gibi dosdoğru ol!...' ayetine uygun davranabilirsek inanın her şey çok daha kolay olacaktır" dedi.

Şırnak Valisi **Mehmet Aktaş**, "Cizre'nin zor günlerinde yüreklerini açan değerli kurumlarımıza çok teşekkür ediyorum" sözleriyle konuşmasına başladı. Aktaş konuşmalarında, "Bizler hiç şüphesiz hakkı, hukuku, adaleti ve ahlaki esas alan büyük bir medeniyetin mensuplarıyız. Bunların temelini de yüce dinimiz İslam oluşturuyor. Sahip olduğumuz değerler hayatımıza sirayet ettiği dönemlerde hem kendi içimizde refahı sağlamış hem de dünyaya yön vermişiz. Lakin bu değerlerimizden uzaklaştığımızda sıkıntıya girmiş, birbirimizden uzaklaşmışız. Bugün birtakım noktalar

da sıkıntılar olmasının en temel nedeni, değerlerimizden uzak olmamızdır. Yeniden dirilişi her alanda yakalamamız lazım" dedi.

Konuşmaların ardından, Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nihat Erdoğan'ın moderatörlüğünde gerçekleştirilen panelde, Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ömer Torlak, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yaşar Düzenli ve İGİAD Kurucu Başkanı Şükrü Alkan da iş ahlakına yönelik düşüncelerini aktardı.

ÜNİVERSİTELERDE FARKINDALIK KAVRAMI OLUŞTURULMALI

Böyle kadim bir şehirde bu programı gerçekleştirmekten çok mutlu olduğunu söyleyen **Prof. Dr. Nihat Erdoğan**, "İş ahlakını neden bu kadar konuşmaya başladık. Çünkü sorunlar arttıkça daha fazla konuşulmaya başlandı. Eğitim gözüyle baktığımızda; çok erken yaşlarda kazanılmasına rağmen ilerleyen yaşlarda da değerlerin kazandırılabilir olduğunu unutmamalıyız. Üniversiteler iş ah-

lakı konusunda eğitim vermeye devam etmeli. Üniversitelerin yapacağı en kıymetli hizmetlerden bir tanesi, farkındalık oluşturmaktır. İyiliğin, doğrunun, güzelin farkındalığını oluşturmamız gerekiyor. İkilemlerin olduğu bir yerde üniversitelerin yön gösterici bir rolü olduğunu düşünüyorum” dedi.

AHLAKİ DEĞERLERİN TEMELİ AİLE

Bu topraklarda yeşeren Ahilik dönemine ait geleneği sürdürme noktasında hassasiyet göstermemizin önemine vurgu yapan **Prof. Dr. Ömer Torlak**, “Bu yıl yapılan 2018 Türkiye İş Ahlakı Araştırması’nda önceki araştırmalarda olduğu gibi küçük ve büyük işletmelerin iş ah-

lakı konusunda karşılaştığı problemleri ele aldık. Sorularda güncellemeye giderek işverenler ve çalışanlar üzerinde yapılan araştırmanın etik ilkeler, ahlaki felsefe ve güncel sorunlar üzerine eğildik.” Aile kurumundan beslenen bir ahlaki algının önemine işaret eden Torlak, araştırma sonuçlarında da bunun ortaya çıktığını anlattı. “Meslek ahlakının iki temel boyutu vardır. Birincisi, meslek algısının korunması, ikincisi ise mesleki yetenek ve yeterliliklerin geliştirilmesidir” dedi. 1982-2000 doğumluların oluşturduğu Y nesli mensuplarının 1965-1980 doğumluların oluşturduğu X nesli mensuplarına göre daha fazla sorun algıladığını anlatan Torlak, yaşlıların bazı şeyleri kanıksamış durumda olabileceğini

kaydetti. Yöneticiler bakımından yalan ve sözünde durmama gibi problemlerin ön plana çıktığını aktaran Ömer Torlak, ücret ve izin gibi konuların ikinci sırada geldiğini anlattı. Ülke, dünya ve bölge olarak ekonomik sorunlarla boğuşulduğuna işaret eden Torlak, mevcut zorlukların iş ahlakı konusundaki genel algıyı 2008’deki seviyelere düşürdüğünü anlattı. Çalışanlarda iş ahlakı konusunda öne çıkan konuları sıralayan Torlak, şu bilgileri verdi: “Çalışanlar açısından baktığımız zaman yalan yine birinci sırada karşımıza çıkıyor. İşe geç gelme, işin hakkını vermemeye, yine yüksek oranda algılanan iş ahlakı problemleri... Kaytarma, bir miktar önceki araştırmalara göre yükselmiş. Hırsızlık, rüşvet alma

gibi konular ise çok daha az rastlandığı söylenen iş ahlakı problemleri. KO-Bİ'lerde rekabet edebilme adına veya çarpık bir rekabet anlayışı içinde faaliyetlerini sürdürebilme adına, iş ahlakına aykırı bazı hususları meşrulaştırma çabasından söz edebiliriz. Bu, özellikle ekonomide olumsuz konjonktürün söz konusu olduğu dönemlerde daha fazla artabiliyor maalesef. Ancak bunu genel ahlaki yaklaşımdan da bağımsız düşünmüyoruz” dedi.

AHLAKİ PROBLEMLERİN TEMELİ ÇIKAR ÇATIŞMASI

Ticari hayatta yapılan yanlış tutumlar ile konuşmalarına başlayan **Şükrü Alkan**, “Temeli iş ahlakı ile ilgili bu sorunların

genel olarak, amaç ve çıkar çatışmasından kaynaklandığı söylenebilir. Toplumsal ahlaki değerlerdeki yozlaşmanın iş dünyasına sirayet ettiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Türkiye ekonomisi, iş ahlakı ile ilgili sorunları ağır bir biçimde yaşamış ve uzun süren gündemlerle meşgul olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Son yaşanan kriz de şiddetli bir şekilde yaşanmıştır. Üretmeden tüketme arzusuna sahip olduğumuz dönemlerde de krizler kapımızı çaldı. Üreterek, tasarruf ederek bu ortamlardan ders çıkarabilir” dedi. Alkan ayrıca ahlakın bize yüklediği sorumluluklara da değinerek, “İş hayatında ahlaki ilkelere riayet edilmesi, en başta güven, sosyal barış, adalet ve huzurun tesis edilmesine yardımcı olur.

Ahlak, firmalarda kısa vadede muhtemelen etkilerini göstermeyecektir, fakat uzun vadede bakıldığında iş ahlakına riayet eden firmalar her zaman kazançlı çıkarlar. İş ahlakına riayet, kurumsal kimlik sağlar” dedi. Konuşmasının son bölümünde İGİAD’ın gayesinden, hedeflerinden ve faaliyetlerinden bahseden Alkan, “İş yerlerimizde özlenen patron olduğumuzda iş ahlakı kurallarına riayet etmiş olacağız” dedi.

GÜVENEN İNSANDAN GÜVENİLEN İNSANA DÖNÜŞMELİYİZ

İnsanın çift kutuplu bir varlık olduğuna değinen **Prof. Dr. Yaşar Düzenli**, konuşmalarında: “Bir yerlerde birtakım hatalar yaptığımızı görmemiz gerekiyor. Hatalardan, yanlışlardan dolayı asla ümidimizi kesmiyoruz ve ümitsiz olmuyoruz. İnsana güvenmek zorundayız, Allah ona güvendiği için. Eğer bizim davranış ve eylemler konusunda problemlerimiz varsa önce niyetimizi gözden geçirmemiz gerekiyor. Kırmızı çizgilerimizi sadece kanunla yaparsanız sürdürülebilir olamayabilir. Lakin imanî niyet bağlamında kırmızı çizgilerimiz var ise her an yeniden yaparız ve zoraki olmaz. Aklımız başımıza geldiği andan itibaren yapılan her şey iştir. İş dediğimiz şeyin büyüğü ve küçüğü yoktur. Eğer bu olursa görecelik kavramı bizi kemirir. Kendi menfaata karşı koyabilecek bir sabitemizin olması gerekiyor. Eğer sabitemiz olmaz ise oradan oraya savrulup gideriz. Ahlakı duruşlar da bireysel olarak başlayıp toplumsal bir reflekse dönüşür. Güvenen insandan güvenilen insana dönüşmemiz gerekiyor. Kendi doğrularımız ve kendi sabitelerimizle yoğrulalım” dedi.

Program, konuşmaların ardından sunulan plaket takdimi ile son buldu.

8. Olağan Genel Kurul toplantısı yapıldı

İGİAD 8. Olağan Genel Kurul Toplantısı, yoğun bir katılımı ile gerçekleştirildi. Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği'nin 8. Olağan Genel Kurul Toplantısı, 26 Ocak 2019 Cumartesi günü, İstanbul Bayrampaşa'da bulunan Golden Tulip Otel'in toplantı salonunda yapıldı.

İKRAM sonrası başlayan program; Kur'an-ı Kerim tilaveti, selamlama konuşmaları, İGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Karahan'ın selamlama konuşması, plaket takdim töreni, Genel Kurul gündemi ve teşekkür konuşmaları ile son buldu.

İstanbul Şehir Üniversitesi İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Ahmet Faruk Aysan, İstanbul

Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Sedat Murat ve İLKE Derneği Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nihat Erdoğan'ın selamlama konuşmaları yaptılar.

İGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Karahan, göreve geldiği günden bu yana geçen süre içerisinde iş ahlakı ve girişimcilik alanlarında ciddi çalışmalar yaptıklarını ve bu çalışmaların kamuoyunda takdir ile karşılandığını söyledi.

“Önceliğimiz Rabbimizin rızası, siz üyelerimizin görüş ve önerileridir” sözü ile konuşmasına başlayan Karahan, “İki günü birbirine eşit olan ziyandadır” Hadis-i Şerif'i gereğince aldığımız bayrağı, Yönetim Kurulumuz ve komisyonlarımız tarafından daha yukarıya taşıma gayreti içinde olduk. İGİAD üyeleriyle bir araya gelmeye, birliktelikleri artırmaya, birlikte hayırdan yarışmaya önem vermekteyiz. İGİAD, iktisadi hayatta yaptığı çalışmalar ile servet değil, iyilikleri biriktirmenin gayreti içindedir.

İGİAD, iktisadi hayatın bize sağladığı imkânlarla sahip olduğumuz malla-

rın, meskenlerin, ticarethanelerin vazgeçilmez olmadığına, bunların üstünde sevgilerin olduğuna, sevgide bunların üstün tutulamayacağına inanır. İGİAD, iktisadi hayatın bir sonucu olan mala imtihan çerçevesiyle bakar, malın miktarını esas almaz, niteliğine, elde ediliş şekline bakar.

İGİAD, üye adaylarını ilkeleri çerçevesinde değerlendirmektedir. İGİAD'ın üyesinde aradığı vasıflar; helal kazanç, iş ahlakına uygun davranış, adil yaklaşımdır. İGİAD'ın üyeleriyle bulunduğu ortak nokta bu vasıflardır.

Hakkı, hakikati, adaleti, ahlakı her şeyin üstünde tutacağız, bu değerlerimizden asla ayrılmayacağız. Zorlukların üstesinden hep birlikte, el ele geleceğiz. Her zorluğun ardından bir kolaylık olduğunu bileceğiz" dedi.

Program, İGİAD'da 10. yılını doldu-

ran üyelere, komisyonlarda üstün performans sergileyen üyelere ve bir önceki dönem İGİAD Yönetim Kurulu görevini devreden üyelere plaket takdim törenleri ile devam etti.

8. Olağan Genel Kurul Toplantısı için Divan Heyeti'nin seçimine geçildi. Divan Heyeti başkanlığına, önerenin oylanması neticesinde Reşat Petek, üyeliklerine ise Hasan Faik Tunalı ve Yılmaz Yaman seçildi.

Divan Heyeti seçiminin hemen ardından geride bıraktığımız 2017-2018 yılı faaliyet raporunu Teşkilatlanma Komisyonu Başkanı Hüseyin Dinçel delegelere sundu. 2017-2018 dönemi bütçesinin okunması, 2019-2020 dönemi tahmini bütçenin sunumu, 2017-2018 dönemi Denetleme Kurulu raporunun okunması ve ibrası için Mali İşler Komisyonu Başkanı Hasan

Murat Bezirci kürsüye gelerek delegelere sundu.

Sunumların akabinde Yönetim Kurulu, Denetleme Kurulu, Disiplin Kurulu ve Tahkim Kurulu üyelerinin seçimi gerçekleştirildi. Yeniden İGİAD başkanlığına seçilen Ayhan Karahan kürsüye gelerek İGİAD Yönetim Kurulu adına delegelere bir teşekkür konuşması gerçekleştirdi.

Ayhan Karahan başkanlığındaki İGİAD Yönetim Kurulu şu isimlerden oluştu: Hüseyin Dinçel (Başkan Vekili), Ali Akyüz, Celalettin Cingöz, Duran Mesut Eren, Fikret Başar, Hacı Mehmet Köse, Hasan Murat Bezirci, İsmail Hakkı Karahan, Nuri Ecevit, Orhan Demir, Ömer Bedrettin Çiçek, Selçuk Kar, Sinan Şahin, Şükrü Özkara, Yusuf Şentürk.

İGİAD'ın yeni Yönetim Kurulu'nu ve diğer kurullara seçilen üyelerimizi tebrik ediyor, hayırlı çalışmalar diliyoruz.

Geleceğin Türkiye'sinde Ekonomi raporu sunuldu

İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği tarafından hayata geçirilen “Geleceğin Türkiye'si” projesi kapsamında eğitim, yükseköğretim, dış politika, iktisat, kültür, yönetim, sivil toplum ve sosyal politika alanlarında Türkiye için gelecek vizyonu oluşturacak rapor serisinin üçüncü çalışması “Geleceğin Türkiye'sinde Ekonomi” raporu kamuoyuna sunuldu.

İSTANBUL'DA düzenlenen programda açılış konuşmasını yapan İLKE Derneği Yürütme Kurulu Başkanı Doç. Dr. Lütfi Sunar, ekonominin en önemli gündem maddelerinden biri olduğunu belirterek bu konuda atılan adımların uzun vadeli olmadığına, kısa vadeli ve günü kurtarma niteliğinde tedbirler alındığına üzüldüklerini söyledi.

İLKE Derneği olarak geleceğe bakan, gelecek vizyonu çizen uzun vadeli işler yapma gayreti içerisinde olmaya çaba gösterdiklerini, Geleceğin Türkiye'si projesinin de böyle bir çabanın ürünü olduğunu kaydetti. Sunar, konuşmasını, raporu hazırlayan akademisyenlere teşekkür ederek tamamladı.

İLKE, KARAR ALICILAR VE TOPLUM ARASINDA KÖPRÜDÜR

Sunar'ın ardından söz alan İLKE Der-

neği Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nihat Erdoğan, dernek olarak faaliyetlerini karar alıcılar ile toplum arasında bir köprü vazifesi icra edecek şekilde biçimlendirmeye çalıştıklarını söyledi. Küreselleşme rüzgârının dünyanın herhangi bir yerinde kapalı bir kapı bırakmadığını, en saklı alanları bile dünyaya açtığını belirten Erdoğan, bu dikkat ve anlayışla çeşitli alanlarda uygulamaya yönelik çözüm önerileri içeren politika notları ve araştırma raporları hazırladıklarını vurguladı. Prof. Dr. Erdoğan, Geleceğin Türkiye'si raporlarının da bu çerçevede hazırlandığını ifade etti.

Proje kapsamında hazırlanan ilk iki rapora gösterilen teveccühün geleceğin Türkiye'sini inşa etme noktasında kendilerini hem ümitlendirdiğini hem de çalışmalara hız kesmeden devam etmeleri gerektirdiğini hatırlattığını belirten Erdoğan, şu ifadeleri kullandı:

“Bu bağlamda ‘Geleceğin Türkiye'sinde Ekonomi’ başlıklı üçüncü raporumuzu paylaşmanın mutluluğu içerisindeyiz. Raporun ortaya koyduğu ‘erdemli bir toplum için adil, müreffeh ve sürdürülebilir bir ekonomi’ vizyonu çerçevesinde ekonominin farklı alanları veriye dayalı olarak analiz edilmekte ve yeni bir ekonomik çerçeve oluşturmak adına yapıcı öneriler geliştirilmektedir.”

EKONOMİDE UZUN DÖNEM HEDEFLERE ODAKLANILMALI

Selamlama konuşmalarının ardından Geleceğin Türkiye'sinde Ekonomi raporunun proje yürütücüsü ve yazarı İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Taşdemir, raporu sundu.

Raporun amacını “bir ekonomi vizyonu ortaya koymak, bu vizyon doğrultusunda odaklanılması gereken hususlara dikkat çekerek temel bir çerçeve sunmak” olarak açıklayan Taşdemir, temel motivasyonunu ise “Geleceğin Türkiye'sinde nasıl bir ekonomide yaşamak istiyoruz?” sorusunun oluşturduğunu söyledi.

Çalışmanın farkının sosyal adalet, ekonomik büyüme ve sürdürülebilirliği birbirlerinin alternatifleri olarak değil, birbirlerini tamamlayan olgular olarak görmesi olduğunu belirten Taşdemir, arzulanan bir ekonomi için kısa sürede uzun dönemli bir bakışa ve uzun dönem hedeflere odaklanmaya ihtiyaç olduğunu altını çizdi.

İSLAMİ FİNANSIN PAYI ARTTIRILMALI

Türkiye ekonomisini gelecekte küresel eğilimler ve yapısal unsurların belirleyeceğini kaydeden Taşdemir, küresel eğilimleri küresel ticaret ve üretimin değişen ağırlık merkezi, üretim sürecinde gelişen teknoloji ve küresel iklim değişikliği olarak kategorize etti. Yapısal unsurların ise uzun dönem büyüme, sosyal adalet ve sürdürülebilirlik, demografi ve işgücü, dış ticaret, finans ve stratejik sektörler olarak ayrıldığını belirtti.

Sunumunda İslami finanstan da söz eden Taşdemir, İslami finansın reel ekonomiyle güçlü bir bağı olduğunu belirtti ve ekonomi içerisindeki payının artırılması gerektiğini söyledi.

12 MADDE LİK VİZYON BELGESİ

Türkiye ekonomisinin geleceğin dünyasına hazırlanabilmesi, adil ve ge-

lişmeye açık bir sistem için önümüzdeki yıllarda bazı stratejilerin kısa sürede hayata geçirilmesi gerektiğini belirtti ve bunları 12 madde hâlinde sıraladı.

2030'LARDA TÜRKİYE'NİN EKONOMİ VİZYONU

Ekonominin üretim kapasitesindeki artışı ifade eden ve beşerî sermaye, teknoloji, verimlilik gibi yapısal faktörlere bağlı olan uzun dönem büyüme hedeflenmelidir.

Bireylerin kendilerini gerçekleştirme ve yeteneklerini ortaya çıkarmaları için eşit haklara ve eşit fırsatlara sahip olmaları temin edilmelidir.

Ekonomik büyüme gelecek nesillerin refahından ödün vermeyecek şekilde gerçekleştirilmelidir.

Beşerî sermayeyi artırmak için adaptasyon yeteneği yüksek, temel becerilere hakim, ahlaki değerleri güçlü bireyleri yetiştirecek bir eğitim sistemi kurulmalıdır.

Yatırımlar uzun dönem büyümeye katkısı kısıtlı olan inşaat sektörü gibi sektörler yerine daha verimli ve stratejik sektörlerle yöneltilmelidir.

Yenilik ve girişimcilik ekosistemi geliştirilmeli ve kamuda şeffaflık, söz hakkı ve hesap verilebilirlik artırılmalıdır.

Vergi sistemi adil hâle getirilmeli ve gelir adaletini hedefleyen kamu müdahaleleri yapılmalıdır.

Düşük karbon salımlı üretim teknolojilere yatırım yapılmalı, buna uygun tüketim biçimleri geliştirilmelidir.

Esnek çalışma koşulları, ücret geliri vergi iadesi gibi politikalar uygulamaya konulmalı, adaptasyon yeteneği güçlü bir iş gücü oluşturulmalıdır.

Sosyal adaleti, sürdürülebilirliği ve uzun dönem büyümeyi destekleyen bir "iyi finans" modeli olan İslami finansın Türkiye ekonomisindeki payı ve niteliği artırılmalıdır.

İhracatın ithalata bağımlılığı azaltılarak, teknoloji yoğunluğu ve katma değer düzeyi artırılmalıdır.

Geleceğin Türkiye ekonomisinde stratejik sektörler olan tarım ve hayvancılık, enerji, savunma ve bilişim sektörlerine özel önem verilmelidir.

Sunumun ardından program, İLKE Mütevelli Heyeti Başkanı Prof. Dr. Nihat Erdoğan'ın raporun yazarları Prof. Dr. Murat Taşdemir, Doç. Dr. Etem Hakan Ergeç, Doç. Dr. Hüseyin Kaya ve Dr. Özer Selçuk'a plaket takdimiyle sona erdi.

Programa Rekabet Kurumu Başkanı Prof. Dr. Ömer Torlak, ISO Yönetim Kurulu Üyesi Sadık Ayhan Saruhan, BD-DK Kurul Üyesi Beytullah Yazar, Sakarya Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fatih Savaşan, İLKE ve kurumlarının yöneticileri, STK temsilcileri ve kalabalık bir dinleyici topluluğu katıldı.

Ders Veren Tecrübelerde Erhan Erken'i dinledik

9. Ders Veren Tecrübeler Programı
26 Mart 2019 Salı günü Dernek Mer-
kezi'nde Erken Ambalaj Yönetim Ku-
runu Başkanı Erhan Erken'in katılı-
myla gerçekleşti.

MODERATÖRLÜĞÜNÜ İTO Genel Sekreteri Doç. Dr. Nihat Alayoğlu'nun yaptığı programda, ortaklık kültürü, sivil toplum girişimleri, medya, eğitim ve kültür faaliyetleri konularında Erhan Erken'in tecrübeleri paylaşıldı.

HAYATI PARANTEZLERLE KUŞATAN BİR YAŞAM TARZIMIZ OLMALI

Hayatımın bir bölümü gönüllü çalışma üzerine geçti. Özellikle eğitim alanında çalışmalar yaptım. Geçimimizi sağlamak için de girişimcilik deneyimlerim oldu.

Esnaf bir ailenin çocuğu olarak Fatih'te büyüdüm. Babam Kapalı Çarşı'da kuyumculuk ile uğraşırdı. 1980 öncesi yıllarda Türkiye'ye altın girişi olmadığı için, kuyumcular olarak tedarigi hurda altın olarak hep müşteriden sağladık. Ancak altın işinde ayar sıkıntısı vardı. Hırsızlıklar ve soygunlar da o dönemde oldukça fazla olduğu için babama, bu işi yapamayacağımı söyledim. Daha sonra reklam tanıtım işlerine girdik. Ticari girişimleri-mize matbaa ve ambalaj işleri ile devam ettik. Yatırımlarımızla kontrollü gittiğimizi düşündüğümüz sırada 2001 krizi ile karşılaştık. Matbaa işletmemizi sürdürme endişesi içine girdik ve o dönem çareyi işimizi bir başka firmaya devretmekte bulduk. Sonradan düşünüyorum da esasında 97 Rusya krizini iyi okuyamamıştık. Çünkü bu zamandan sonra kâr edememeye başladık. Halbuki belli bir büyüklü-

ğe sahip üretim tesisi ve çalışanları olan bir firmaydık!

Ambalaj işimiz devam ederken Bizim Zarf markasını da geliştirmeye çalışıyorduk. Tam 2001 krizinin patladığı günlerde bayilik vermek ve müşteri ziyaretleri için bir hafta boyunca Ankara'dan başlayıp il il Anadolu'yu dolaşma sürecindeydik. Her gün döviz bir miktar daha yükseliyor ve ambalaj işimizde o dönem katılım bankalarından fon kullandığımız için borcumuz biraz daha artıyordu. Zarf işini geliştirirken ambalaj işimiz zayıflıyordu. İlginç bir tenakuzu yaşamıştık. Ortağımla bu seyahatten İstanbul'a geri döndüğümüzde o haftaki döviz hareketliliğinden dolayı çok büyük zarar etmiştik. Ben bu tip olayların sonrasında zihnimde şöyle bir düşünce geliştirmeye başlamıştım: İnsanlar hayatta yaptıkları farklı farklı işleri ve içinde yer aldığı pozisyonları ayrı ayrı parantezler olarak düşünmeliydiler. Maelum cebir işlemlerinde önce parantezin içindeki işlemler çözülür. İnsanoğlu da bu-

lunduğu parantezin, yani işin veya sosyal durumun problemlerini çözmeye çalışmalı, o belli bir sonuca ulaşıncaya kadar kapalı ve diğer paranteze, yani işe veya uğraşa geçilmeliydi. Bu parantezleri de birbirlerine karıştırmamak gerekiyordu. Mesela işinizde bir sorun olduğunda bunu iş yerinde bırakmalıydınız ve evinize döndüğünüzde ayrı bir parantez açmalıydınız. İş yerinizde bir sıkıntınız oluyorsa onu o zeminde çözmeye çalışmalı, akşam gönüllü çalışmanıza gittiğinizde oranın gerektirdiği halet-i ruhiyeye sahip olmaya gayret etmeliydiniz.

DEVLETLE İŞ YAPMAK ZOR BİR İŞ

2007 yıllarında bir haber merkezi üzerine bazı arkadaşlarımızla görüşmelere başladık. Bu işlere gönül veren bir dostumuz da bu çalışmalarını maddi olarak destekleyeceğini ifade etti. Birkaç dilde haber yapan **Dünya Bülteni**'ni devir alarak haber ajansı işine girmeye başla-

dık. Gençlik, edebiyat, kültür alanında da **Dünya Bizim** sitesini kurduk. Herhangi bir ticari getirisi olmayan bir projeydi. Daha sonra **Son Devir** diye bir site daha oluşturduk ve genç bir arkadaş gurubunun hazırladıkları **Cafcaf** dergisini de bünyemize kattık. Daha sonra 2012 yılında yurt dışında onun üzerinde ofisi olan **Kuzey Haber Ajansı** projesine girişerek bu alandaki yolumuza devam ettik. **TRT** kurumuna haber temin eden, belgesel çeken, program yapan ve yüzün üzerinde çalışanı olan bir firmaya dönüştük. Biz haber ajansı çalışmasına başlarken TRT ile belli görüşmeler ve mutabakatlar yaparak yola çıkmıştık. Ta ki 2016 yılına; TRT, “Biz artık kurum dışından bu tip projeleri almak istemiyoruz” dediği ana kadar. Böyle dedikleri zaman bizler de çalışmamızı maalesef dondurmak zorunda kaldık. 2017 yıl başında da koca yapıyı tasfiye ettik. Ve şunu anladım: Devletle iş yapmanın çok zor bir iş olduğunu... Oradaki yöneticilerin ağzından bir laf çıkıyor ve koca bir proje boşa düşüyor.

ORTAKLIKTA BEREKET OLDUĞU KANAATİNDEYİM

Ticari işlerimde çok ortaklığım oldu, ortaklığı da çok seven bir insanım. Finans krizini aşmak için bankalardan ziyade ortaklıklar yapmanın daha bereketli olduğu kanaatindeyim. Gençliğimizde tecrübeli kişilerin zor zamanlarımızda bize tavsiyeleri olsaydı veya biz o tavsiyeleri alabileceğimiz bir zemin bulabilseydik muhtemelen bugün bazı şeyler daha farklı olabilirdi diye düşünüyorum. O yüzden bu tarz hayat tecrübelerini aktarmak ve dinlemek çok önemli. Şunu da belirteyim: İnsanoğlu başına somut bir olay gelmeden o tecrübelerin değerini gerektiği gibi anlayamıyor maalesef.

Ortaklıklarda tarafların birbirleriyle alakalı olarak almaları gereken pozisyonları ayarlayamaması, şirket tüzüğü'nün isabetli bir şekilde yazılamaması,

ortaklardan birinin bazen ilk başta konuşulmanın dışında daha fazla ön planda olması ve sermayeler arasındaki farklılıkların ortaklık yapısı içinde doğru bir biçimde konumlandırılamaması gibi hususların, ortaklığın sıhhatini etkileyen önemli noktalar olduğunu düşünüyorum. Bunlara ve tabii diğer gerekli noktalara dikkat ettiğimiz sürece ortaklık yapıları uzun yıllar sürecektir.

ORTAKLIKTA BENİM ANA İLKEM, ONTOLOJİK BİRLİKTELİKTİR

“Bir ortaklığa başlarken en önemli maddeniz ne olur?” diye bir soru sorulduğunda cevabım şudur: Öncelikli madde, ontolojik birliktelik! Karşımdaki kişi hayatı nasıl anlamlandırıyor? Kendisinin bu hayatın gayesine yönelik temel tercihleri hangi yönde? Bizim nesilde özellikle vatan kurtarmak ve memleketi bir şeyler katmak için çabalamak vardı. Benim önceliğim, memleketi katma değer vermek iken, diğer ortağımın önceliği para kazanmak olursa bu ortaklık fazla sürmez diye düşünüyorum. Onun için tercihlerimde hep bu noktayı ön plana almaya çalışmışımdır. Bu hususun her daim önemli olduğunu düşünürüm. İnsanların hayatlarını üzerine oturttuğu temel değerler konusunda mutabakatları yoksa, yapacakları ortaklıklar sıhhatli olmayaacaktır diye bir kanaate sahibim.

STK'LARDA İÇ DERİNLİĞİN DE ARTMASI GEREKİYOR

STK'larda yapılan işler gönüllük esasına dayanmalı. Buralarda nüfuz kazanmak, ilişkileri hemencecik paraya tahvil etmek gibi önceliklerin mümkün mertebe olmaması gerekir. “Ben şu sivil topluma girdim bana ne verecek, nasıl kazanımlarım olacak?” diye düşünmemizin çok da doğru olduğu kanaatinde değilim. Bilakis “Ben o kuruluşa ne verebilirim, ona nasıl bir katkı olabilir?” düsturuyla yaklaşmamız lazım. Ama şu zamanda maalesef

özellikle nüfuz elde etme ve para öncelikli olmaya başladı. STK'larda üst tarafa doğru çıktıkça, sosyal şöhret arttıkça iç derinliğin de artması gerekiyor. Yoksa bu sınavın geçilebileceğini düşünmüyorum. Gerçekten bu büyük bir imtihan!

KENDİ MÜFREDATIMIZI OLUŞTURMALIYIZ

Benim anlamlı gördüğüm faaliyetlerden biri de Elif Yuva hikâyesidir. Çocuklarımızın kendi dünya görüşümüzde yetişmesini isteyen gençler olarak hem çocuklara Müslümanlığı öğreten hem de modern derslerin olacağı bir çocuk yuvası kurmaya karar vermiştik. Yıl 1986 idi. Buna göre alanında uzman arkadaşlarımızla müfredat oluşturduk. Kâr amacı olmayan bir girişimdi bu. Ama bir hatamız şu oldu: Bu projeye sermaye katan paydaşlarımıza az da olsa kazanacaklarını hissettireliydik. Belki o tür bir yaklaşımımız olsaydı girişimimiz daha az zahmetli yürüyebilirdi diye düşünüyorum.

Batı'nın müfredatından kurtulup Müslümanca bir anaokulu müfredatı için çok çaba harcadık. Günümüzde de bu tarz iddialarla ortaya çıkmış eğitim kurumlarımızda Batı'nın hedeflediği tarzda insan yetiştirmeyi gaye edinen bir müfredatı uygulama yolunda çok emekler ve paralar harcanıyor. Bu, ciddi bir insan ve imkân israfıdır. Çok güzel okullar yapıp, müfredatını oluşturamıyorsak, kendimize ait bir şeyler uygulayamıyorsak bunun maalesef bir anlamı olmuyor.

İşletmelerde Risk Yönetim Semineri, yoğun katılımı ile gerçekleşti

İŞLETMELERDE Risk Yönetim Semineri, İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi/Risk ve Denetim Araştırma Merkezi Müdürü Doç. Dr. Davut Pehlivanlı'nın sunumlarıyla 14 Mart Perşembe günü 19.00-21.00 saatleri arasında dernek merkezinde İGİAD üyesi iş insanlarının katılımıyla yapıldı. Toplantının açılış konuşmasını İGİAD Başkanı Ayhan Karahan gerçekleştirdi. Karahan konuşmasında, "2018'in son

çeyreğinde Türkiye ekonomisinde %3 küçülme gerçekleşmiştir. 2019 yılının ilk çeyreğinde de küçülmenin beklendiği öngörülmüyor. Dünya piyasalarında da 2019-2020 yılında genel anlamda bir küçülme öngörülmüyor. Bu krizleri doğru okumamız gerekiyor. Tabii öncelikle kendi işletmelerimizi doğru yönetiyor muyuz, gidişatı doğru okuyabiliyor muyuz sorularını da hocamızdan dinleyeceğiz" dedi.

BÜYÜME İSTİHDAMI GETİRMEYECEK

Doç. Dr. Davut Pehlivanlı seminerde işletmelerde risk yönetimi, işletmelerde maliyet yönetimi ve kârlılık, işletmelerde stok yönetimi, işletmelerde finans yönetimi, işletmelerde alacak devir hızı ve risk değerlemesi, işletmelerde mali tabloların değerlendirilmesi konularına değindi.

Önümüzdeki yıllarda yazılım ve yapay zekanın önemine vurgu yapan Pehlivanlı

livanlı konuşmasında, “Endüstri 4.0’a geçmemizle robotlaşma-yapay zeka yaygınlaşacak ve büyüme istihdam getirmeyecek. 2017-2018 yatırımları robotlaşma tarafına döndü” dedi.

GELECEĞİN SEKTÖRÜ VERİ BİLİMİ

Önümüzdeki yıllarda veri bilimi, veri madenciliği sektörlerinin büyüyeceğine değinen Pehlivanlı, temel problemlerimizin daralan yurt dışı pazarlar, ticaret savaşları, global güçlerin pazara girmesi, artan rekabet ortamı, azalan kârlılık, yapay zeka entegrasyonu olarak sıraladı.

Ekonomik açıdan risk unsurlarının ise anayasa ve sivil toplumun erozyonu, askeri müdahaleler, bölgesel çatışmalar ve komşularla olası problemler, büyük güçler arasındaki ekonomik çatışmalar/

sürtüşmeler, çok taraflı ticaret kurallarının ve anlaşmalarının erozyonu, derin ya da yaygın yoksulluk, doğal ekosistemlerin imhası, döviz krizleri, ekonomik göç, eşitsizliğin derinleşmesi (ulusal bağlamda), etnik veya dinler arası şiddet, fikir özgürlüklerine müdahale, gizlilik kaybı (şirketler açısından), hava kirliliği, iç politikalara dış müdahaleler, iklim değişikliği konusunda küresel politika koordinasyonunun bozulması, insan haklarının ihlali, işletme ve devlet içindeki yolsuzluklar, kişisel kimlik hırsızlığı, kredi geri ödeme problemleri (kamu veya özel), kurumsal gücün artan konsantrasyonu, küreselleşmenin mevcut seviyeleri, mahremiyet kaybı (hükümetler açısından), medya yankı odaları ve “sahte haberler”, otoriter li-

derlik, popülist ve etnik ayrıştırıcı etkinlikler, seçkinlere karşı halk öfkesi, siber saldırılar, operasyonların ve altyapının bozulması, veri/para hırsızlığı, sivil huzursuzluk (grevler ve isyanlar dahil), su krizleri, şiddetli suç, teknoloji nedeniyle iş kaybı, terörist saldırılar, ticaret ve yatırım konusunda korumacılık, ulusal politik kutuplaşma, uluslararası birliklere duyulan güven kaybı, varlık fiyatlarında balon etkisi, yabancı işçilere karşı engelleyici aksiyonlar, yüksek düzeyde genç işsizliği, zayıf ekonomik büyüme olduğunu söyledi.

Sunumun ardından katılımcıların soruları değerlendirildi.

Program, İGİAD Başkanı Ayhan Karaman’ın Doç. Dr. Davut Pehlivanlı’ya hediyeye takdimi ile son buldu.

Yazılım gündemli toplantıda ERP Çözümleri konuşuldu

SEKTÖR Kurulları Toplantısı, CPM Yazılım Yönetim Kurulu Başkanı Recep Palamut'un sunumlarıyla 09 Nisan Salı günü 07:00-10:00 saatleri arasında demek merkezinde İGİAD üyesi sektör temsilcilerinin katılımıyla yapıldı. Toplantının açılış konuşmasını İş Geliştirme Komisyonundan sorumlu Başkan Yardımcısı H. Mehmet Köse gerçekleştirdi.

Açılış konuşması sonrası Recep Palamut, firma kuruluş aşamasını katılımcılara anlattı. "Yazılım, eşittir sistem" demek sözleriyle sunumuna başlayan Palamut'un konuşmasında öne çıkan konular:

Sistem kullanan bir insan, hayatına düzen getirmiş olur. 1760'larda Endüstri 1.0 hayatımıza girmiştir. Özellikle İngiltere ve Amerika'da tekstil maki-

neleriyle başlamıştır. Çünkü insanların giyinme ihtiyaçlarının giderilmesi gerekiyordu. 1850 yıllarında Ford'un seri üretim bandı oluşturmasıyla Endüstri 2.0 hayatımıza girmiş olup hızlı bir şekilde Sanayi Devrimi başlamış oldu. 1970'li yıllarda ise ilk bilgisayarın ica-dıyla endüstri 3.0 başlamış oldu. Veri akışı hayatımıza girmeye başlayınca üretimin yönetilme sanatı başlıyor ve üretim kaynak planlama ile endüstriye yön veriliyor.

Bizlerin en büyük hatası, yönettiğimiz ticari işletmelerin içinde birbirleriyle konuşmayan sistemler kurmak olmuştur. Tüm süreçleri yönetebilecek tek sistem kullanılmış olsa idi firmayı yönetmek, zaman tasarrufu yapmak, çok daha kolay hale gelecekti.

ERP İLE ŞİRKETİNİZİ BAŞTAN UCA YÖNETİN!

Stok takibinden malzeme ihtiyacına, planlamaya, risk yönetiminden insan kaynaklarına, kalite yönetiminden toplam verimlilik yönetimine kadar birçok sistemin bir arada çalıştığı entegre sistemler bütünü olan ERP ile şirketlerin baştan sona her türlü ihtiyacını sistem üzerinde hızlıca karşılıyor ve şirketlere zaman ve maliyetten büyük oranlarda kâr elde etme fırsatı sunarak aynı zamanda ülke ekonomisine katkıda bulunuyor.

ERP Çözümleri genel olarak firmalara; iş ve bilgi süreçlerinde standardizasyon, verimlilik ve performans sağlar, çalışanlar arasında ortak iş yapma kültür ve lisanı oluş-

turur, entegre bir sistem desteğiyle işletmenin her noktasında etkin ve hızlı iş sonuçları oluşturulmasına olanak tanır, önleyici kontrol sistemleri ile hataları azaltma ve önleme kabiliyeti kazandırır, ürün ve sürecin izlenebilirliği ile proaktif yönetim fırsatı sunar, şirket yönetimlerinin karar alma sürecinde radikal iyileşmelere yardımcı olur.

Firma kültürüne, iş yapma şekline, yerel kültüre uyumlu olan ERP programının ülkenin resmi kurumlarıyla olan finans-muhasebe, ithalat-ihracat işlemlerinde tüm süreçlere hakim olması ve doğru uygulamalar olması, firmayı rahatlatacak ve kimi durumlarda zarardan kurtaracak bir özelliktir. Bu hususlara dikkat edildiğinde ERP yatırımı, süreç boyunca ödenen danışmanlık ücreti ve zaman kaybı olmayacağından, ERP'nin sağlayacağı kârlılıktan hemen faydalanmaya başlanabilir.

KİM ELİNDEKİ BİLGİYİ YÖNETİYOR İSE DÜNYANIN HAKİMİ O

Dünyada veri datalarını yönetmek için bir savaş başladı. Özellikle Amerika ve Çin, veri yönetiminde büyük bir savaşa girdiler. İnsanların yaşam alanlarını, neler yediğinden hangi mağazadan alışveriş yaptığına kadar çeşitli bilgileri yönetenler, gelecekte dünyayı yönetecekler.

Almanya, Endüstri 3.0'ı Uzak Doğu'ya kaptırınca bir hamle yaptı ve 2011 yılında Endüstri 4.0 diye bir kavram açıkladılar. Bundan sonra karanlık fabrikalar yapacağız ve tamamıyla robotlar çalışacak düsturunu açıkladılar. Lakin bu kavram dünya üzerinde tutmadı. 2017 yılında Japonya Başbakanı Shinzo Abe, Endüstri 4.0'ın topluma uygun olmadığını, robotlar ve insanların el ele verip üretim yapacağı toplumlar inşa edilmek üzere Toplum 5.0'ı açıkladı. Toplum 5.0 ile yaşanan dünya nüfusuna karşı çözümler geliştirmek, sanal dünya ile gerçek

dünyanın birlikte işler hâle getirilmesi, nesnelerin internetinden toplum çıkarları gözetilerek faydalanılması, çevre kirliliği ve doğal afetler için çözüm yollarının üretilmesi esasları gözetildi.

Geleceğin sektörlerine de değinen Palamut; Beyin İmplant Uzmanı, Kişiyeye Özel Organ Üretim Uzmanı, Uzay Turizm Rehberi, Kişisel Gizlilik Danışmanı, Drone Pilotu, Kentsel Tarım Uzmanı, Sentetik Biyoloji Mühendisi, Robotik Servis Teknisyeni, Yapay Zekâ Eğitmeni, Nanoteknoloji Mühendisi olarak açıkladı.

ERP yöntemleri ve yazılım serüveni katılımcılara anlatıldı. Özellikle firma yönetimi, zaman israfı, maliyet kontrolü, raporlama başta olmak üzere birçok alanda tasarruf yapılabileceği söylendi. Ardından katılımcıların sorularıyla Türkiye'nin ekonomik olarak gidişatı değerlendirildi.

Program İGİAD Başkanı Ayhan Karahan ve İş Geliştirme Komisyon Başkanı H. Mehmet Köse'nin Recep Palamut'a hediye takdimi ile son buldu.

Ülke tanıtım toplantısının konukları Kazakistan'dan

İGİAD tarafından düzenli olarak gerçekleştirilen Ülke Tanıtım Toplantısının konuğu bu kez de Kazakistanlı iş adamları Mecdullah Ali ve Abdulhamid Pakyol'du. "Kazakistan'da Ticaret İmkânlarının" konuşulduğu toplantıya üyelerimizin ilgisi oldukça büyüktü.

MECDULLAH Ali ve Abdulhamid Pakyol'un konuşmacı olarak katıldığı toplantıda Kazakistan'da Ticaret İmkânları konuşuldu. Pakyol, Kazakistan'ın sosyal, kültürel ve ekonomik yanlarını anlatarak programa başladı.

Abdulhamid Pakyol, toplantıya katılan İGİAD üyesi iş adamlarına Kazakis-

tan'ı çeşitli yönleriyle anlattı. Özellikle okur yazarlığın %98'lerde olduğu ülkenin Sovyet Cumhuriyetleri içinde Rusya'dan sonra ikinci büyük petrol üreticisi olduğuna vurgu yapıldı.

Pakyol konuşmasında, "Günümüzde petrol, ülkedeki toplam sınai üretimin yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

Ülkedeki diğer önemli sektörler metal işleme ve çelik üretimidir. İnşaat sektörü petrol sektörüne bağımlı olup, ekonominin geri kalanı hizmet sektörü ve tarım sektöründen oluşmaktadır. Tarım sektörü en fazla istihdam sağlayan sektör olmasına rağmen GSYİH'daki payı yalnızca %5,4'tür.

2000'li yıllarda gerçekleşen hızlı ekonomik büyüme ile istihdam artmış ve yaşam standardı yükselmiştir. Refah düzeyindeki artışın toplumun tüm kesimlerine yansıtılamamasına rağmen

ülkede fakirlik genel olarak düşüş eğilimindedir. Kazakistan, Rusya'dan sonra BDT ülkeleri içindeki en yüksek kişi başı GSYİH ve aylık ücretlere sahip ülkedir" dedi.

Mecdullah Ali, özellikle Türkiye ile ilişkilerin her geçen gün arttığını dile getirdi. Ali konuşmasında "Kazakistan'a ihracatımız 2017 yılında bir önceki yıla göre %19,7 oranında artarak 746,3 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Söz konusu ülkenin anılan dönemde toplam ihracatımızdaki payı %0,48 olurken, Kazakistan ihracat yaptığımız ülkeler arasında ise 44. sırada yer almaktadır. 2017 yılında anılan ülkeden yaptığımız ithalat ise bir önceki yıla göre %25,7 oranında artarak 1,67 milyar dolar olarak gerçekleş-

miştir. Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı %0,72 pay ile 35. ülkedir. 2017 yılı Ocak-Ağustos döneminde ülkeden yaptığımız ithalat ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %10,7 oranında artarak 1,06 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ülkeler arasında 0,71 oranında pay ile 36. ülkedir.

Kazakistan'a ihracatımız 2018 yılı Ocak-Mayıs döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre %4,8 oranında azalarak 294,2 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir.

2017 yılı itibarıyla Türk müteahhlik firmalarınca Kazakistan'da üstlenilen projelerin toplam değeri 21 milyar doları aşmıştır. Türkiye, sermaye miktarı açısından Kazakistan'daki 17. büyük yatırımcı

konumunda olmakla birlikte enerji dışı sektörlerdeki yatırımlar açısından 4. sırada yer almaktadır" dedi.

Ali, özellikle Kazakistan'da Sanayi Kalkınma Programı'nın uygulanmakta olduğunu ve tarım, metalürji, petrol üretimi, gıda, enerji, kimya, farmakoloji, inşaat malzeme üretimi, havalandırma, ısıtma-soğutma, ulaştırma ve enformasyon, makine sanayi, uranyum, turizm ve uzay alanları sektörlerinin yatırım açısından ön planda olduğunu dile getirdi.

Katılımın yoğun olduğu ve verimli geçen program, İGİAD Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Karahan ve İGİAD Yönetim Kurulu Üyesi H. Mehmet Köse'nin Mecdullah Ali ve Abdulhamid Pakyol'a hediye takdimiyle son buldu.

ÜYELERİMİZ, AİLELERİYLE BİRLİKTE KAHVALTIDA BULUŞTU

İGiAD üyeleri, Teşkilatlanma Komisyonu tarafından 14 Nisan Pazar günü gerçekleştirilen kahvaltı organizasyonunda bir araya geldiler. Dilruba Restaurant'ta, saat 10:00'da başlayan kahvaltı organizasyonuna katılım oldukça fazla idi. Organizasyon, sıcak bir atmosferde gerçekleşti.

AKADEMİSYEN ZİYARETLERİMİZ DEVAM EDİYOR

İGiAD Eğitim Komisyonu İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesinde bir dizi ziyaretlerde bulundu. Yapılan görüşmede, derneğimizin faaliyetleri hakkında detaylı bilgilendirme yapılarak yayınlarımızdan örnekler takdim edildi. Farklı çalışma alanları, iş ahlakı ekseninde değerlendirildi. Birlikte yapılabilecek çalışmalarla ilgili karşılıklı fikir alışverişinde bulunuldu.

İGiAD Yönetim Kurulu Başkanı Ayhan Karahan, Eğitim ve Araştırma Komisyonu Başkanı Ömer Bedrettin Çiçek, Eğitim Komisyonu Üyeleri Ali Hasan Kılıç ve Mustafa Palas, İGiAD Bülten Editörü Yahya Ayyıldız ve Koordinatör Sinan Polat'ın hazır bulunduğu ziyarette, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Politikası ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Murat Ustaoglu ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İktisat Tarihi ABD Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ömer Karaoğlu ziyaret edildi. İGiAD'ın yaptığı çalışmalar hakkında bilgi verildi. İktisat Politikaları, Finans Ekonomisi, İslam İktisadı, İktisat Tarihi ve Türkiye'deki iş ahlakı meseleleri çeşitli açılardan değerlendirildi. İGiAD'ın iş ahlakı alanındaki araştırmaları ve yayınları hakkında müzakerelerde bulunuldu. Ardından karşılıklı iş birliklerinin yapılması temennisiyle ziyaret tamamlandı.

İGiAD heyeti olarak Doç. Dr. Murat Ustaoglu'nu ziyaret ettik.

İGiAD heyeti olarak Doç. Dr. Ömer Karaoğlu'nu ziyaret ettik.

İGİAD Kurumsal İlişkiler Komisyonu olarak Anadolu Ajansı Kurumsal İletişim Direktörü Yılmaz Yaman ve Finans Haberleri Editörü Yılmaz Yıldız'ı ziyaret ettik.

İHH Derneği yöneticileri, İGİAD Başkanı Ayhan Karahan'ı ziyaret ettiler.

GENEL İDARE KURULU ÜYELERİ KAHVALTILI TOPLANTIDA BİR ARAYA GELDİ

YILDA bir defa gerçekleşen İGİAD Genel İdare Kurulu toplantısı, 20 Mart Çarşamba günü Yönetim Kurulu üyesi Hasan Murat Bezirci Bey'in ev sahipliğinde Şazeli Florya'da gerçekleştirildi.

Katılımın yoğun olduğu toplantı, gündeme dair değerlendirmeler ve alınan kararlar ile sona erdi.

ORTA ASYA'YA KÜLTÜR ZİYARETİ

İGiAD Teşkilatlanma Komisyonu, 19-23 Nisan 2019 tarihleri arasında Özbekistan'a 5 gece 4 gün bir gezi düzenledi. Üyelerimiz aileleriyle birlikte Taşkent, Buhara ve Semerkant başta olmak üzere yörenin kültürel yerlerini ziyaret etme fırsatı buldular.

ÜYELERİMİZ VE AİLELERİ İSTANBUL GEZİSİNDE BİR ARADAYDILAR

İGiAD Teşkilatlanma Komisyonu, üyelerimiz ve ailelerini İstanbul gezisinde bir araya getirdi. Yaşadığımız bu büyük kentte iş hayatının yoğunluğu, kendi yoğun gündemlerimiz, trafik karmaşası vs. derken zaman akıp geçiyor. Hızla akan bu zamana kısa bir ara vererek kadim geçmişimizi, değerlerimizi yeniden hatırlamak, mesleğinin erbabı isimlerden İstanbul'un tarihçesini yeniden dinlemek, farklı bir bakış açısıyla İstanbul'u yeniden tanımak için 17 Mart Pazar günü bir araya gelindi.

Ahmet Terzi

Ali Hasan Kılıç

Bilal Şahin

Burhanettin Can

Davut Güler

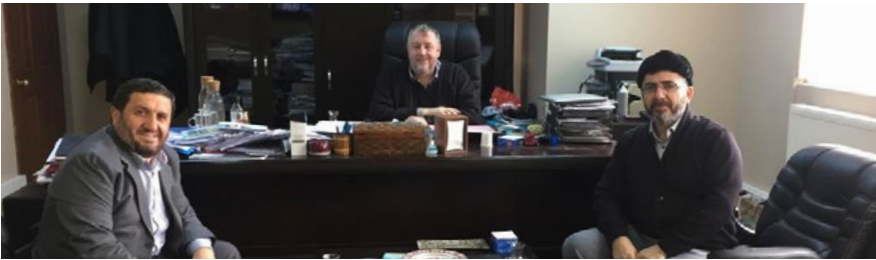
Durat Mesut Eren

Emrullah Yabanigül

Erol Ünlü

Harun Yenibayrak

İbrahim Akkuş

İsmail Hakkı Karahan

İsmail Özkara

Lokman Özkara

M. Ergün Turan

M. Musab Albayrak

Mehmet Mahşuk Gülaçar

Metin Tunoğlu

Muhammed Eşbah

Muharrem Balcı

Murat Kahraman

Mustafa Cingöz (oğlu)

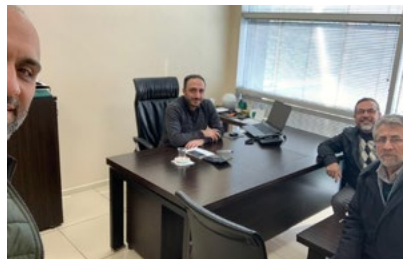
Mustafa Karaboyun

Mustafa Kırtan

Mustafa Özbay

Ömer Akkuş

Ömer Bedrettin Çiçek

Ömer Faruk Gül

Recep Özkan

Salim Aydın

Selçuk Kar

Şükrü Dinçer

Şükrü Özkara

Veysel Demirci

Yüksel Akgül

YENİ ÜYELERİMİZ

EMRE HARUN DEMİRTUTAN

Hedef Mali Müşavirlik

DURSUN KARABACAK

Kartal İnşaat

MUAMMER ÖZAYDIN

Mutsan Yapı

RAMAZAN ÇAPTUĞ

Bentuğ Tekstil

İŞADAMI DAVUT ŞANVER:

Ahlaklı olmak, hayata bereket katar

RÖPORTAJ: YAHYA AYYILDIZ

Asgari değil insani ücret dedik, ama insani ücreti vermek bazılarımıza zor geldi. Öyle ki insani ücreti verirse batacağını düşünenler oldu. Ama bu, bereketle ilgili bir durum ve biz berekete inanıyoruz. İnanmazsak asıl bu durum bereketi kaçırarak malımızı azaltır, kaybetmemize yol açar.

Davut Bey, İGİAD camiası sizi yakından tanıyor ama bir de sizin ağzınızdan dinlesek, kimdir Davut Şanver, bugünlere nasıl geldi?

Ben 1960 Erzincan Kemah ilçesi doğumluyum. İlkokul da dahil bütün eğitimimi İstanbul'da aldım. İlk ve ortaokulu Okçu Musa ilk ve ortaokulunda okudum. Sonra Maçka Endüstri Meslek Lisesi'ni bitirdim. Arkasından Boğaziçi Üniversitesi İşletme bölümünden 1983 yılında mezun oldum. Okulu bitirdikten sonra tekstil işiyle uğraşan bir firmaya dış ticaret sorumlusu olarak girdim. 4-5 yıl çalıştıktan sonra bir grup arkadaşla kendi işimizi yapmak için ayrıldım ve yaklaşık bir yıl sonra tekstil işiyle ilgili olarak Suudi Arabistan'a gidip geldim. Ondan sonra kendi işimi bırakıp geldiğim grubun dış ticaret firmasına geçtim. Orada hububat ve gıda üzerine çalıştım. Daha sonra bir başka grup arkadaşla 10 sene öncesine kadar devam ettirdiğimiz bir ortaklık ilişkisine girdim. Daha çok Uzakdoğu'dan tekstil ürünlerini ithal ettiğimiz bir iş oldu. Yaklaşık 10 yıl-

dır da şimdi içinde bulunduğumuz, merkezi Çin'de olan firmanın irtibat bürosu olduğu işi yapıyorum. Mont, kaban, spor giyimlik fason kumaş üretimi yapıyoruz. Bu kumaşları Türkiye de dahil 10 civarında ülkeye ihraç ediyoruz. Yani üretimi Çin'de yaptırıp 10 farklı ülkeye satışını yapıyoruz. Bu ülkeler arasında Ukrayna, Rusya, Beyaz Rusya, Sırbistan, Bosna, Polonya, Almanya, Tunus, Suriye, Arjantin, Bangladeş bulunmaktadır.

İş hayatınızda işletme eğitiminin ve Boğaziçi Üniversitesi'nden kaynaklanan dil avantajının katkısı olmuş-tur sanırım?

Tabii, özellikle iş hayatımın başlarında Türkiye'de işletme okuyup aynı zamanda İngilizce bilen insan sayısı bugünküyle kıyaslanmayacak kadar daha azdı. Zaten Boğaziçi mezunu birinin işe başlama pozisyonu da daha yüksekti. Mesela girdiğim işletmede altı ay sonra dış ticaret müdürü olabildim. Ekimde işe başlamış ve haziran-da dış ticaret müdürü kartvizitiyle Irak'a

gitmiştim. Çünkü firmada benden başka İngilizce konuşan eleman yoktu.

İş adamları içerisinde şöyle bir ayrım görülüyor: Bir yanda baba mesleğini sürdürenler, diğer yanda iş hayatını eğitimi üzerine bina edenler. Siz galiba ikinci ekole girenlerdensiniz.

O anlamda ben profesyonelle iş hayatına girmiş biriyim ama aynı zamanda rahmetli babamın bakkal dükkânında da belli bir tecrübe edinmiştim. Oradaki tecrübem üniversiteye bitinceye kadar sürdü. Okul saatleri dışında hep orada çalıştım. Bu sebeple tatil nedir bilmezdim. Zaten ilk tatilimi de işe girdikten beş sene sonra kullandım. Mezun olduktan sonra hâliyle dükkânda çalışmamaya başladım.

Okul hayatı sırasında belli bir iş tecrübesi edinmenin, bir şekilde iş hayatı içerisinde bulunmanın daha sonraki iş başarısına katkısı oluyor. Bu dönemdeki tecrübenin sizin üzerinizdeki etkisi ne oldu?

Babamın yanında edindiğim iş tecrübesiyle dışarıdaki hayatın öyle korkulacak düzeyde karmaşık olmadığını anladım. Ben, Bahariye Mensucat'ta çalıştığım yıllarda işten ayrılan tek elemandım. Benim zamanımda çalışan arkadaşlardan bazıları hâlâ devam ediyorlar. Ben iş hayatımın dördüncü-beşinci yıllarında işten ayrılıp kendi işimi kurma girişiminde bulunduğumda bu cesareti okul yıllarımdaki tecrübeden edinmiş olabilirim. Yani babam gibi Anadolu'dan gelmiş, ilkokul mezunu biri bir dükkân işletebiliyorsa ben niye daha

fazlasını yapmayayım. Zaten işten ayrıldığım da babamın tepkisiyle de karşılaştım, “Güzel bir işin var, ne diye ayrılıyorsun?” diye. Ama dışarıda daha farklı bir dünyanın olduğunu daha bakkal dükkânındayken görmüştüm ve bu benim için denemeye değer bir şeydi.

Siz, iş hayatının hem çalışan hem de işveren cephesini görmüşsünüz. Bu iki bakış açısını karşılaştırmak gerekirse ne söylemek istersiniz? Bu iki bakış açısı arasında ne gibi benzerlikler ve farklılıklar var?

İş hayatında başarıyı getiren unsur, kişinin bulunduğu pozisyonla barışık olmasıdır. Profesyonel bir personel olarak, kendinizi yaptığınız işte iyi olmaya adanarsanız, başarıyı yakalarsınız. Ben profesyonel olarak hizmet verirken patronlarım kadar çalışır ve yaptığım işi onlardan daha iyi bildiğimi düşünürdüm. Şimdi de aynı tempoyla çalışıyorum. Hâlâ senenin 100 gününü uçakta veya otelde geçiriyorum. Aslında buna mecbur da değilim ama bu tempo, işimi iyi yapmanın bir gereği.

Peki, profesyonel olduğunuz dönemde, “Bir gün patron olursam şunu yapacağım veya şunu yapmayacağım” dediğiniz oldu mu?

Ben rekabete inanıyorum. Buraya aldığım elemanlara da “Eğer benim sunduğum şartlara mahkum olmak istemiyorsan, işini iyi yapacaksın ve benim karşıma seçenikle gelebileceksin” demişimdir. Yani personelin karşıma geçip, “Ben şunu hak ediyorum, benim seçeneğim de var” demesi benim hoşuma gider. Çünkü bunu söyleyemeyecek insanlarla çalışmak istemem. Bir insanın hayatta ne olacağına dair verdiği karar çok önemli. Bu sebeple profesyonellikte patronluk arasında temel bir farklılığın olmadığını düşünüyorum. Aslo- lan, kişinin kendi işini iyi yapmasıdır.

Sizin iş hayatınızın dışında canlı ve aktif bir sosyal hayatınız da var. Çeşitli STK'larda görevler alıp gönüllü

faaliyetlerde bulunuyorsunuz. Bu tür faaliyetlerin sizin için anlamı nedir?

Bugünle karşılaştırdığımızda bizim kuşağın hayatında siyaset daha önemli bir yere sahipti. Ben daha ortaokul öğrencisiyken Ülkü Ocakları'na gittim, sonrasında İslamcı bir çizgiye kaydım. O yaşlardan itibaren insanın hayattaki amacının sadece para kazanmak olamayacağını düşünmüştüm. İnsan olarak farklı sorumluluklarımızın olduğunu anladım. Siyasi-toplumsal faaliyetlerin çeşitli konumlarında yer aldım. Ancak bu zamana kadar herhangi bir partinin üyesi olmadığım gibi yakın zamanlara kadar hiçbir partiye oy veremeyecek kadar radikal bir tutum içerisinde bulundum. Hayatımda ilk kez Ak Parti'ye oy verdim. Yani lise yıllarından itibaren gerek resmi gerek gayriresmî anlamda çeşitli sosyal-siyasi faaliyetler içerisinde oldum. İGİAD'ı kuran, 1990'lardaki İGP dönemi, hatta vakıf dönemindeki iktisat ekibinin içerisinde yer aldım. Bu dönemde İGP'nin başkanı oldum ve daha sonra başkanlığı Şükrü Bey'e devrettim. O zaman hayatımı ilim öğrenmek, para kazanmak ve tebliğ yapmak olarak üçe böldüm. Bu faaliyetler daha sonra kurumsallaştı. İş hayatıyla ilgili olarak İGİAD, ilim faaliyetleriyle ilgili olarak İLEM ve tebliğ faaliyetleriyle ilgili olarak da

YEKDER kuruldu. Çok şükür Allah bize lütfetti, çok küçük yaşlardan itibaren bu tür faaliyetlerin içerisinde oldum. Bu faaliyetlerimizdeki en önemli ilkelerimizden biri de meşrep taassubunu kendimizden uzak tutmaktır. Kazandığımız bir liranın on kuruşunu veya on liranın bir lirasını, meşrebine bakmadan, hatta Müslüman olup olmadığını bile göz önünde bulundurmadan başka insanlarla paylaşmayı düstur edindik. Mesela ilk yardım kuruluşlarından biri olan Gönülkuşağı'nı kurmuştuk. Daha sonra belediyeler de dahil pek çok yardım kuruluşu ortaya çıkınca biz bu kurumun faaliyetlerini askıya aldık.

Bütün bu faaliyetlerinizde siyasetle veya siyasi kurumlarla ilişkiniz nasıldı?

Bütün bu faaliyetlerimizde önemli bir husus da şudur ki şimdiye kadar elhamdülillah hiçbir kamu kuruluşundan bir yardım istemedik, almadık ve bu tutumu prensip olarak sürdürmeye de kararlıyız. Bizim işlerde “hayır önceliği” diye adlandırdığımız bir anlayış var. Zamanını, parasını hayır önceliği olarak değerlendirmeye hazır olanlar, meşrebi ne olursa olsun, derneğimizde istediği görevi alabilir, her türlü pozisyona gelebilir. Ben de zaten sadece bu kurumlar içerisinde yer almıyorum, başka kurumlar

içerisinde faaliyetlerim de var. Örneğin Bilim Sanat'ın kurucuları arasındayım, ayrıca Boğaziçililer Derneği kurucular kurulundayım. Bütün bu faaliyetlerde her zaman hayır önceliğine dikkat ettik. Buralardan rant devşirilip siyasete malzeme yapılmasına razı olmadık. Bilakis sivil toplum kuruluşları olarak siyasete katkı sunmak, toplumun taleplerini siyasete iletmek çabası içerisinde olduk. Örneğin "eğitim raporu" hazırladık ki bu rapor, Milli Eğitim'in hazırladığı raporlardan çok daha kalitelidir. Bunu kendileri de ifade ediyorlar. Hatta "Bunları biliyoruz ama yapamıyoruz" dediler. "Kusura bakmayın bakanım ama yapmak bizim değil sizin göreviniz. Raporlar yayınlamak bizim, yapmak da sizin göreviniz" dedim. Ne diyecek, "Haklısınız" diyor.

İslami camianın STK'larla ilişkisini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Burada İslami camianın STK'ları olarak iki şeyden sakınmamız gerekir: Birincisi, STK'ları arka bahçe olarak görmekten vazgeçmeliyiz ve bu STK'lar kendi ayakları üzerinde durmalı. Diğeri de mahalle psikozundan çıkmamız gerekir. Projelerimizi, faaliyetlerimizi bütün Türkiye'ye sunmamız gerekir. Aksi hâlde kendi çalıp kendi oynayanların durumuna düşeriz. Maalesef bugün iyi insanla iyi Müslüman aynı anlama gelmiyor, aynı şeyi ifade etmiyor. Bir Budist de iyi bir insan olabilir. Eğer biz Allah'ın bize verdiği hilafet görevini yerine getirip dünyayı imar edeceksek bu, ancak, mahallenin dışındaki insanlara açılarak yapılabilir. Yeryüzünde 1,5 milyar Müslüman varsa Müslüman olmayan da 6 milyar insan var. Bunun göz ardı edilmemesi gerekir.

Bir taraftan kâr amacı gütmeyen, idealist gayelerle yürütülen faaliyetler var, diğer tarafta ise kârı esas alan bir iş hayatı. Bu iki alanın ilişkisi nasıl? Aralarında bir çelişki mi var yoksa birbirlerini destekliyorlar mı?

Bizim dernekleşme faaliyetlerimiz, tam da bu ilişkiyi ve bununla ilgili sorunları tar-

tışmaya başladığımız bir dönemde gerçekleşti. Ahlak, kazanç, iş hayatında değer erozyonu gibi konuların arkadaş çevresinde konuşulması, bu kurumların doğuşuna yol açtı. Çünkü ticaret yapmaya başlayınca gördük ki en yakın arkadaşlarımız çekini ödemiyor veya akşam sohbetlerinde mücahit olup sabah iş yerinde yanındaki çalışanın kellesini alan bir zalime dönüşebiliyor. Adam gece namazlarına kalkacak ama sonra yanındaki adama zulmedecek. Burada bir sorun olduğu açıldı. O zaman bizim bunu ele almamız, sorunun nerede

.....

İslami camianın STK'ları olarak iki şeyden sakınmamız gerekir: Birincisi, STK'ları arka bahçe olarak görmekten vazgeçmeliyiz ve bu STK'lar kendi ayakları üzerinde durabilmeli. Diğeri de mahalle psikozundan çıkmamız gerekir. Projelerimizi, faaliyetlerimizi bütün Türkiye'ye sunmamız lazım. Aksi hâlde kendi çalıp kendi oynayanların durumuna düşeriz.

.....

olduğunu tespit edip çözüm bulmamız lazımdı. Şunu da belirtmek gerekir ki ahlak ve özellikle iş ahlakı, ciddi bir eğitim alt yapısı gerektiriyor. Örneğin insanlar, yardım yapmayı ister, ama zekâtını hesaplamak da dahil çok temel hususları bilmez. Ya bunu yapmamış ya da yapmayı alışkanlık edinmemiş. Kâr-zarar hesabı yaptığı gibi zekâtını ve infakını hesaplaması gerekiyor. Adamı heyecanlandırırsın, cebinde nesi var nesi yoksa verir ama o kadar, sonrası gelmez. Hâlbuki her sene zekâtını hesaplaması gerekiyor. Üstelik yüzde 2,5'luk zekât, Müslümanların sorunlarını

çözebilecek düzeyde değil. Bunun yeterli bir miktar olmadığını bile bile "Kardeşim ben verdim, bitti" diyemezsiniz. Dolayısıyla bu tür sorunları ele almak ve bunlara bir çözüm üretmek çabası, İGİAD'ın kuruluş sebeplerinden bir tanesidir.

Öyle anlaşıyor ki ahlaki endişe ve hassasiyetler süreci yönlendirdi. Bu süreçte ne tür tepkiler aldınız?

İnsanın hayatının merkezinde ne varsa, insanın hayatı hangi meşguliyet çerçevesinde oluşuyorsa imtihan alanı da odur. Bir insanı tanımak istiyorsanız o alandaki davranışlarına bakmanız gerekir. Bir iş adamı da ancak ticari faaliyetleri içerisinde tanınır. Yoksa kılmış olduğu filanca nafile ibadetler üzerinden kişiyi yeterince tanıyamazsınız. Ben tüccarım ve benim gerçek davranışlarımı bu alanda gözleyebilirsiniz. Yanımda çalışana hak ettiğini verebiliyor muyum? Birine verdiğim sözü yerine getirebiliyor muyum? Ticaret alanında yapılması gerekenleri yapmıyorsam diğer alanlarda ne yaparsam yapayım asıl sorumluluklarımı yerine getirmiş olmam. Mesela MÜSİAD'ın ilk kuruluşunda ideallerle gerçekler arasındaki bu uçurumu fark ettik. Meğer bizler de eleştirdiğimiz insanlardan çok da farklı değildik. Onlar da sözünü tutmuyor biz de tutmuyoruz, onlar da çekini ödemiyor biz de ödemiyoruz, o da malını satarken alavere dalavereyle kötü malı iyi diye satmaya çalışıyor biz de... Öyleyse bizim farkımız nedir? Eğer bir farkımız varsa bu farkı ortaya koymamız gerekirdi. Mesele sadece faize indirgenemez. Tamam faiz önemli ama her şey faizden ibaret değildir. Üstelik bundan bile bütünyle kaçınıldığını söylemek zor. Bazı büyük firmaların isteyerek veya istemeyerek buna dahil oldukları biliniyor. Bu tür sorunları, bu dernekleri kurarken fark ettik. Bu sebeple asgari değil insani ücret dedik, ama insani ücreti vermek bazılarımıza zor geldi. Öyle ki insani ücreti verirse batacağını düşünenler oldu. MÜSİAD'da Erol Yazar döneminde Şükrü Alkan'la birlikte görev almıştık. İlgili kurul-

da insani ücret belirlediğimizi, bunun uygulanması gerektiğini önerdiğimizde bunu uygularsak 6 aya varmadan batacağımızı söylediler. Ama bu, bereketle ilgili bir durum ve biz berekete inanıyoruz. İşçinin hakkını verdiğimizde kaybetmeyeceğimize inanmamız lazım. İnanmazsak asıl bu durum bereketi kaçıarak malımızı azaltır, kaybetmemize yol açar. Bizim kendi alanımızla ilgili böyle bir inancı kararlılıkla ortaya koymamız gerekir. Bunu uygulayanlar gördüler ki hakkı hukuku uyguladığı için kimse batmıyor, sadece hesapsızlıktan batıyorlar. Çalışanlarımızın, ortaklarımızın, müşterilerimizin hakkını hukukunu gözetmek gerekir. Sözleşmelerimize riayet etmemiz, ürünlerimizin hakkını vermemiz gerekir. Bunları yaptığımızda ortaya çıkacak olan manevi hava, kurumlarımızı hayatta tutacaktır. Piyasa dilinde buna kredi deniyor. Bu standartlara uyanların piyasada kredisi yüksek olacaktır.

Peki bugün için reel durum ne? Ahlaki standartlara ne kadar uyuluyor?

Bütün bu gayretlere rağmen İslami STK'larda veya İslami hassasiyeti olan iş yerlerinde bu ölçülere bütünüyle uyulmadığı malum. Biz bunu 20 yıllık Ak Parti iktidarı döneminde çok gördük. Tabii bütün insanlar aynı değil, herkes aynı kefeyle konulamaz. Hatta Müslüman görüntü insanı aldatabiliyor. Adamın oturup kalkmasına, konuşmasına bakıyor, ona göre davranıyorsun, hâlbuki görünümüne bakmasan ona göre tedbir alacaksın. Giyimine konuşmasına bakıyorsun, "Hacı emmi bize yanlış yapmaz" diyorsun ama golü oradan yıyorsun. Aslında hayat da böyle. Nasıl kimimiz namaz kılabilir kimimiz kılamiyorsa, kimimiz zekât verip kimimiz veremiyorsa, kimimiz de iş hayatına ait ahlaki standartlara uygun davranabiliyor kimimiz de davranamıyor. Bu sebeple her şeyi idealize edip pir-i fani tipler üretmeye gerek yok. Her birimiz zaman zaman Rabbimizin emirlerine uyarken kimi zaman da şeytana meyle-

debiliyoruz. Nihayetinde hiçbirimiz melek değiliz.

Hem girişimcilik anlamında gençlere hem de ahlaki duyarlılıklarını iş hayatına taşımak isteyenlere neler tavsiye edersiniz?

En başta insanın ne yapmak, ne olmak istediğine karar vermesi lazım. Bunu yaparken de gerçekçi olup, elindeki imkânları göz önünde bulundurması gerekir. Kişi profesyonel olarak da çalışabilir girişimci olarak da, her birinin kendine ait sorumlulukları vardır. Hangi pozisyonda olursa olsun işinin hakkını vermesi gerekir. Her işin başında planlamanın olması lazım. Kervanın yolda düzüleceği durumlar da vardır ama genellikle planlamanın önceden yapılması gerekir, aksi hâlde hedeflere ulaşamayacaktır. Bu sebeple yola çıkmadan önce belli bir planlamanın olması lazım. Planlamanın yanı sıra belli bir cesaret de gerekir ama cesaretin de ölçülü olması şarttır. Tabii ki insanın bilgisi, tecrübesi önemli ama Allah'ın takdirini de göz ardı etmemek gerekir. Bazen yapılması gereken her şeyi yapıyorsun ama iş olmayabiliyor. Bazen de tam tersi, yeterli çaba sarf etmeden beklenmedik başarılar elde edebiliyorsun. Bazen diyorum, şu

kadar iş tecrüben var, şu okulda şöyle bir eğitim almışsın, ama diğer taraftan ilkokul mezunu biri sizden daha başarılı bir iş çıkarabiliyor. Bu, takdir-i İlahidir. Bu işler bir yerde nasip meselesidir. En nihayetinde işini düzgün yapacaksın, işin gereklerini yerine getireceksin ve tedbirli olacaksın. Tedbirli olmaman, müdebbir bir tüccar olmadığın anlamına gelir ve sen tedbirli davranmadığında senin dışında pek çok insan da bundan olumsuz etkilenecektir.

Hayatınızda okurlarımızla paylaşacak özel bir anınız var mı? Mesela duvarda asılı duran şu gemi dümeninin hikâyesi nedir?

Arkadaş ekibiyle birlikte Romanya'da hurda işine girmiştik. Daha sonra tanıştığımız başka bir arkadaşla Moritanya'da gemi kesme, hurda işine girdik. Bu iş, yaklaşık üç sene sürdü. Orada her şeyi çok iyi yaptığımıza inanıyorduk ama maalesef yanlış bir ekiple çalışmışız. Tam işi oturttuğumuz sırada Moritanya'da mafyatik bir ekiple karşı karşıya kaldık. Moritanya'da hak hukuk, yargı sistemi yeterince çalışmadığı için geminin dümeninden başka her şeyi bırakıp geldik. Dolayısıyla bize, son kestiğimiz geminin dümeni kaldı.

Tam dümenmiş yani.

Hayatta dümenlere dikkat etmek gerekir. Bırakıp geldiğimiz o geminin dümenidir bu. Pusulası da orada. Kısaca insanın yaşı ve tecrübesi ne olursa olsun öğreneceği bir şeyler her zaman vardır. Ne kadar bilirsek, tecrübe sahibi olursak olalım her zaman öğreneceğimiz bir şeyler olacağını aklımızdan çıkarmayalım. Çünkü her şeyi bildiğimizi sandığımız an, hata yapmaya en yakın olduğumuz andır. Bu tecrübeyle, 50'li yaşların ortasında olduğum ve a'sından z'sine kadar hurdacılığın her şeyini bildiğim hâlde karşılaştım.

Ağzınıza sağlık, yaptığınız açıklamalar ve paylaştığınız tecrübeler için teşekkür ediyorum.

Ben teşekkür ederim.

EKONOMİK KRİZLERİN SEBEBİNE BİR DE BU GÖZLE BAKSAK

KAYNAKSIZLIK DEĞİL AHLAKSIZLIK

Dünyada siyasi ve ekonomik krizlerle karşı karşıya gelen ülkelere bakıldığında temel sorunun kaynaksızlık değil, her alanda **iş ahlakından** yoksunluk olduğu rahatça görülmekte.

ÖNCELİĞİMİZ İŞ AHLAKI

Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) Başkanı Ayhan Karahan, 15 yıl önce kurulmuş olan derneğin iş ahlakı konusunda iş dünyası ile STK'ları bir araya getirme gayreti içinde olduğunu belirtti. Ahlak, toplumların içinde yer alan önemli sorunlarından birinin iş ahlakı olduğunu ifade eden Karahan, "Bugünlerde her zamankilerden daha fazla ihtiyaç duyduğumuz"

dünyasını gösterdiği tepkilerde iş ahlakının yineticilik öyküleri göz ardı edilemez düzeyde. İş dünyasının karşılaştığı krizlerde ilk tedbir olarak konvansiyonlara ilave olarak şerhler, borç ödemeyi çözüm olarak görmesi, fahiş fiyat artırımlarında balansa ve stoçlukla yapması, iş ahlakından ne kadar uzak kaldığını göstermektedir. Dünyada siyasi ve ekonomik krizlerle karşı karşıya gelen ülkelere bakıldığında

DEĞERLERİN TEMELİ AİLE
Bu topraklarda yaşayan Ahlak dinimizde aile geleceğimizin sürdürülmesinde en önemli rol oynamaktadır. Dinimize uygun olarak Prof. Dr. Ömer Torlak, "Bu yıl yapılan 2018 Türkiye İş Ahlakı Kongresinde öncelikli amaçlarımızla ilgili çok küçük ve büyük işletmelerin iş ahlakı konusunda karşılaştığı problemleri ele aldık. Sonuçta geleceğimize değerli öneriler ve çözüm önerileri"

Dünyada siyasi ve ekonomik krizlerle karşı karşıya gelen ülkelere bakıldığında temel sorunun kaynaksızlık değil, her alanda **iş ahlakı** ilkelerinden yoksun kalmak olduğu rahatça anlaşılır.

HER ZAMANKİNDEN DAHA FAZLA İHTİYAÇ

■ İş Ahlakının Yaygınlaşmasında İş Dünyası, Üniversiteler ve Sivil Toplum Rolü panelinde konuşan İGİAD Başkanı Ayhan Karahan, ahlak çalışmalarını içinde en önemli konulardan birinin iş ahlakı olduğunu dikkat çekerek, bugünlerde her zamankinden daha fazla iş ahlakına ihtiyaç olduğunu dile getirdi.

UNUTULAN İLKELER YENİDEN HATIRLANMALI

■ Özellikle ekonomik krizin ahlakı boyutuna vurgu yapan Karahan, "Halen yaşamakta olduğumuz ekonomik krizin ana sebeplerinden biri de iş ahlakı ilkelerinin eksikliği. Krize karşı iş ahlakının gösterdiği tepkilerde iş ahlakına yönelik sıkıntılar göz ardı edilemez düzeydedir" dedi.

STOKÇULUK YAPIMANDAN FAHİŞ FİYATLA SATANA

■ Buna birkaç örnek veren Karahan, "İş dünyasını, karşılaştığı krizde ilk tedbir olarak konkordato ilanı için araya girmesi, borç ödemeyi çözüm olarak görmesi, fahiş fiyat artırımlarında bulunması ve stoçluk yapması, iş ahlakından ne kadar uzak kaldığını göstermektedir" şeklinde konuştu. ■ 6794

Krizin sebebi iş ahlâksızlığı

İGİAD Başkanı Ayhan Karahan, "Halen yaşamakta olduğumuz ekonomik krizin ana sebeplerinden birinin de iş ahlakı ilkelerinde gösterilen eksiklikler olduğu anlaşılmaktadır. İş dünyasının, karşılaştığı krizde ilk tedbir olarak konkordato ilanı için araya girmesi, iş ahlakından ne kadar uzak kaldığımızı göstermektedir" dedi. ►SAYFA 4TE

Çıkar çatışması güven zedeliyor

Cizre'de gerçekleştirilen "İş Ahlakının Yaygınlaşmasında İş Dünyası, Üniversiteler ve Sivil Toplumun Rolü" panelinde toplumda iş ahlakı bilincinin yerleşmesi konusu tüm detaylarıyla ele alındı.

Panelde konuşan Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) Başkanı Ayhan Karahan, iş ahlakı konusunda iş dünyası ile STK'ları bir araya getirme gayreti içinde olduklarını belirterek, "Bugünlerde her zamankilerden daha fazla ihtiyaç duyduğumuz bilgi, politika üreten kurum ve kuruluşların sayısı çok azdır. Hedefimiz üyelerimizin iş ahlakı bilincine sahip olmasını, üniversite ve STK'ları bu süreç içine katmak istiyoruz" dedi. Karahan verdiği mesajda çıkar çatışmalarının toplumdaki güveni zedelediğine dikkat çekti.

İGİAD'A TEŞEKKÜR

Cizre TSO ve Cizre Kızılay Başkanı Salih Sevinç ise İGİAD'a teşekkür ederek, "İstanbul'dan buralara gelip bizlere destek oldular. Bizleri kucaklayan kurumlarımıza tekrardan

çok teşekkür ediyorum" dedi.

Cizre Kaymakamı Faik Arıcan devletimizin tüm kurumları bölge ile hemhal olduğu söylerek konuşmalarında "Her alanda olduğu gibi bir yozlaşma, bir yıpranma meydana gelmiş bulunuyor. Coğrafyanın şanlı tarihine geri dönebilmesi için hep birlikte çalışmamız lazım" şeklinde konuştu.

DEĞERLERİMİZDEN UZAKLAŞMAYALIM

Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan, "Birlik ve beraberliği mi olduğu müddetçe ekonomik krizlerin üzerinden çok daha rahat atlatacağız. Bizler 'O hâlde, emrolunduğu gibi dosdoğru ol...' ayetine uygun davranabilirsek inanın her şey çok daha kolay olacaktır" mesajını verdi. Vali Mehmet Aktaş da, "İslam noktasının sıkıntılı olmasının en temel nedenleri değerlerimizden uzak olduğumuzdur. Birlik ve beraberliği mi olduğu müddetçe ekonomik krizlerin üzerinden çok daha rahat atlatacağız. Bu yeniden diriliş her alanda yalamamız lazım" dedi.

İGİAD'DAN İŞ AHLAKINI GELİŞTİRME PANELİ

Şırnak'ın Cizre ilçesinde, Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) öncülüğünde iş ahlakının geliştirilmesinde iş dünyası, üniversiteler ve sivil toplumun rolü paneli düzenlendi.

Cizre Kaymakamlığı konferans salonunda düzenlenen panele, Şırnak Valisi Mehmet Aktaş, Cizre Kaymakamı ve Belediye Başkanı Vekili Faik Arıcan, Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan, Rekabet Kurumu Başkanı Ömer Torlak, İGİAD Kurucu Başkanı Şükrü Alkan, STK temsilcileri ve davetliler katıldı.

Yapılan konuşmaların ardından İGİAD Kurucu Başkanı Şükrü Alkan ve Rekabet Kurumu Başkanı Ömer Torlak panelist olarak katılımcılara bilgi verdi. Program, soru ve cevapların ardından sona erdi. (kaynak/İHA)

İGİAD'DAN İŞ AHLAKINI GELİŞTİRME PANELİ

► **ŞIRNAK'IN** Cizre ilçesinde, Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) öncülüğünde iş ahlakının geliştirilmesinde iş dünyası, üniversiteler ve sivil toplumun rolü paneli düzenlendi. Cizre Kay-

makamlığı tarafından düzenlenen panele, Şırnak Valisi Mehmet Aktaş, Cizre Kaymakamı, Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan, Rekabet Kurumu Başkanı Ömer Torlak, İGİAD Kurucu Başkanı

Şırnak Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Emin Erkan, Rekabet Kurumu Başkanı Ömer Torlak panelist olarak katılımcılara bilgi verdi. Program, soru ve cevapların

Anaokulu

İlkokul

Ortaokul

Lise

25.yıl

Hayalleriniz Bize Emanet

ÜSKÜDAR KAMPÜSÜ
(0216) 335 09 08

DERYA
öncü
K O L E J İ

ÇEKMEKÖY KAMPÜSÜ
(0216) 939 25 25

www.deryaoncu.k12.tr

Üretimde kalite,
Zamanında iş teslimi,
Sınırsız hizmet anlayışı ile
yenilenerek büyüyorum...

Sürekli Form, Fatura, Sevk İrsaliyesi, Dernek Makbuzları
Özel Baskılı Zarflar, Kurumsal Kimlik Çalışmaları,
Katalog, Afiş, Broşür, İnsert, Dergi, Klasör, Çanta,
Ajanda, Takvim, Bloknot ve baskılı işler.

0212 544 96 05
0212 544 96 09
www.akabeform.com.tr
info@akabeform.com.tr
2. Matbaacılar Sitesi 2NA
6-8-10A Blok Topkapı - İstanbul

Firmamız **İGİAD** üyesidir.